

Lilleoru Põhikooli õppekava

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
1.1 Kooli väärtused ja eripära, kooli õppe- ja kasvatusesmärgid	4
1.2. Õppe ja kasvatus rõhuasetused, õppe- ja kasvatus eesmärgid I kooliastmes	5
2. Õppekorraldus – tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, valikutundide kasutamine, võõrkeelte valik, läbivate teemade ja lõimingu rakendamine	6
2.1 Tunnijaotusplaan	6
2.2 Läbivate teemade rakendamine	7
2.3 Lõimingu rakendamine	9
2.4 Üldpädevuste kujundamine	10
2.5 Üldõpetus	13
3. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused	14
4. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus	15
4.1 Hindamine	15
4.2 Hindamine I kooliastmes	16
4.3 Kirjeldav sõnaline tagasiside	17
4.4 Eneseanalüüs	18
4.5 Perevestlus	18
4.6 Kokkuvõttev hindamine	19
5. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord	20
6. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus	21
7. Õpilaste vastuvõtt	21
8. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted	22
9. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord	22
10. Ainekavad	24
1. EESTI KEEL	24

2. MATEMAATIKA	42
3. LOODUSÕPETUS	55
4. INIMESEÕPETUSE AINEKAVA	67
5. KUNST JA TÖÖÕPETUS	72
6. VÕÕRKEELED	90
8. KEHALINE KASVATUS	101
9. TEADLIKU MUUTUSE KUNST	116
10. MUUSIKA	119

1. Sissejuhatus

Lilleoru Põhikool (*edaspidi Kool*) on erapõhikool, mis tegutseb vastavalt riiklikult kehtestatud põhikooli õppekavale. Kooli õppekava on koos Kooli arengukavaga aluseks õppe- ja kasvatustöö eesmärgistamisel ja organiseerimisel.

Kooli õppekava koostamise aluseks on:

- Eesti Vabariigi põhikooli riiklik õppekava,
- Põhikooli ja gümnaasiumiseadus,
- Erakooliseadus,
- MTÜ Lilleoru põhikiri,
- Kooli arengukava,
- Kooli töötajate ja lapsevanemate soovid, taotlused ja kokkulepped,
- Kooli ressursid,
- Kooli põhikiri.

Õppekava olulised väärtused tulenevad Eesti Vabariigi põhiseaduses, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustame üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, (öko)kogukondliku eluviisi põhimõtteid ning Eesti rahvuskultuuri.

Kooli missioon: luua nii lastele kui koolikogukonnale turvaline, teadlikku ja terviklikku arengut toetav kasvu- ning õppekeskkond.

Kooli kogukonna moodustavad õpilased, nende vanemad, koolitöötajad ja toetajad. Kooli kogukonna liige on teadlik ning koostöövalmis.

Kooli visioon: Lilleoru Põhikool on omanäoline ja ühiskonnas hinnatud eraüldhariduskool, kus õppetegevusse on integreeritud lapse tähelepanu- ja keskendumisvõime jt sisemiste protsesside tundma õppimine, häirivate emotsioonide ja mõtete mõju avastamine ning korrigeerimine tegevuse käigus.

Nii kasvab üles juba teistsuguste enesejuhtimise oskuste ja võimalustega põlvkond, vähenevad kannatusi põhjustavad läbielamised ja võimalik konfliktsus ning muutub

ühiskond tervikuna. Inimesed hakkavad üha rohkem kasutama enda teadlikkuse ja arukuse potentsiaali ning ei reageeri igapäevaelus toimuvale enam automaatselt.

Kooli õppeprotsess toetub Ingvar Villido poolt välja töötatud Teadliku Muutuse Kunsti (TMK) programmile.

Kooli õppekava toetab missiooni ning visiooni elluviimist.

1.1 Kooli väärtused ja eripära, kooli õppe- ja kasvatusesmärgid

Kooli kogukond peab oluliseks järgmisi kokkulepitud põhiväärtusi:

- TEADLIK INIMENE - teadvustame iseenda sees ja ümber toimuvat, kasutame järjepidevalt enesejuhtimist toetavaid tehnikaid
- KOOSTÖÖ - nii õpilased, lapsevanemad kui õpetajad on ennastjuhtivad ja heatahtlikud ühise eesmärgi nimel tegutsejad
- HOOLIMINE - austame kõike elavat ja elame loodusega kooskõlas
- PÜHENDUMINE - viime parimal moel ellu selle, mille ette võtame
- VASTUTUSE VÕTMINE - nii õpilased, lapsevanemad kui õpetajad mõistavad, et igal tegevusel on tagajärg ja kõigi meie panus on oluline
- TAHTA KASVATAMINE - ellu kuuluvad nii mõnusad kui vajalikud toimingud, kasvatame enesedistsipliini ja tahet teha ka elus ettetulevaid vajalikke kuid ebamugavaid asju

Kooli eripära iseloomustavad:

- mänguline ja lapse loomulikkust toetav õppeprotsess
- õuesõppe suur osakaal
- lapselt lapsele õppe väärtustamine
- kogukonnas õppimise ja tegutsemise kogemine
- iseseisvus tegemistes - koristamine ja ise toidu valmistamine
- igapäevased joogal põhinevad füüsilised harjutused keha paindlikkuse ja vastupidavuse arendamiseks, hingamis- ja tähelepanuharjutused keskendumisvõime parandamiseks
- Lilleoru kogukonna territooriumil vajalikes töödes (majapidamistööd, ehitus, aiatööd) huvi- ja jõukohaselt osalemine
- meistrite ehk kogukonna liikmetest tippspetsialistide kaasamine õppetöösse

- välisvabatahtlikega õppimise ja tegutsemise kogemine
- õpetajatel on võimalus toetuda mentorlusprogrammile
- "lastevanemate kool"

1.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused, õppe- ja kasvatuse eesmärgid I kooliastmes

Peamiseks õppe- ja kasvatuseesmärgiks on toetada laste kasvamist loomulikult rõõmsaks ja uudishimulikuks.

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetöök. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega.

Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- 1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- 3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- 4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- 5) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- 6) TMK Kooli programmi õppele;
- 7) õpiraskuste äratundmisele ja õpiabi pakkumisele.

Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku, õpimotivatsiooni ja koostöövalmidust.

2. Õppekorraldus – tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, valiktundide kasutamine, võõrkeelte valik, läbivate teemade ja lõimingu rakendamine

2.1 Tunnijaotusplaan

	I klass	II klass	III klass	RIIKLIK ÕPPEKAVA
Eesti keel	7	6	6	19
Võõrkeel (inglise keel)	1	1(+1)	1(+2)	3
Võõrkeel (vene keel)		(1)	(1)	
Matemaatika	3	3	4	10
Loodus	1	1	1	3
Inimeseõpetus		1	1	2
Muusika	2	2	2	6
Kunst/Tööõpetus	3	3	3	9
Kehaline	2	3	3	8
TMK õpetus	(1)	(1)	(1)	

Lubatud õppekoormus koosneb riikliku õppekavaga määratud kohustuslikest tundidest ja kooli poolt valitud valiktundidest, milleks on Teadliku Muutuse Kunsti õpetus ja võõrkeeled (inglise, vene keel). Õpet kavandades ja ellu viies arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks.

Tunnijaotusplaanis on võimalikud individuaalsed erisused. Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja kooli direktori või direktori volitatud õpetaja kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust kooli õppekava osana.

Õppeaasta on jaotatud ühepikkusteks õppeperioodideks ehk trimestriteks.

2.2 Läbivate teemade rakendamine

Kooli omapära ja piirkondlikku eripära arvestades on läbivad teemad kirjeldatud prioriteetsuse järjekorras.

1) Tervis ja ohutus

Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning aitama kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Terve inimese ja terve looduse väärtustamine on läbiv teema erinevates õppeainetes ning kooli väärtustes üldisemalt. Kehalise kasvatuses tundide raames õpitakse joogalikke tervist tugevdavaid harjutusi.

2) Keskkond ja jätkusuutlik areng

Taotletakse õpilase kujunemist vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ja planeeti ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele. Suur osa õppest korraldatakse kooliruumidest väljaspool looduskeskkonnas, kogukonna territooriumil, Elulille pargis ja metsas. Õuesõppel on oluline roll õppetöö korralduses, mille käigus viiakse läbi erinevaid ainetunde. Kool kasutab Lilleoru ravimtaime- ja permakultuuri aeda, kus toimuvad igakevadised, -suvised ja -sügisese loodusõpetuse tunnid, mille käigus õpitakse tundma taimede kasvatamist ja hooldamist, ravimtaimede kasutamist. Üks kord nädalas valmistavad õpilased õpetaja juhendamisel endale ise lõunasöögi, kasutades selleks võimaluse korral kohapeal kasvatatud toorainet.

3) Väärtused ja kõlblus

Väärtused ja kõlblus on prioriteetne läbiv teema kooli väärtusruumis. Taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli. Toetatakse lapse kujunemist arenenud vastutustundega maailmakodanikuks, kes väärtustab kõrgelt kogukondlikke ning perekondlikke väärtusi. Koostöö Lilleoru kogukonnaga ja koolipere ühistegevused võimaldavad kasvada loomulikult ja praktiliselt vastutustundlikuks ühiskonna liikmeks.

4) Elukestev õpe ja karjääri planeerimine

Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid. Õppe- ja

kasvatustöös osalevad Lilleoru kogukonnaga seotud liikmed, kes tutvustavad oma ameteid ja läbi praktilise õppe lastele erinevate elukutsete tahkusid.

5) Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna ja ühiskonna liikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele. Kool toetab õpilaste omaalgatust ning loomingulisust läbi mängude ning vabategevuse.

Koolikogukond planeerib ühiseid üritusi: laagreid, väljasõite, matku. Laste ettevõtlikkust toetatakse juba algastmel. Matemaatika õppimise käigus korraldatakse laste tööde laat, mille läbiviijateks on lapsed ise vanemate kaasabil. Laada korraldamine aitab lastel õppida arvutamist, määrata hinda, pakkuda oma tooteid ning planeerida teenitud raha kasutamist.

6) Kultuuriline identiteet

Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Kooli õppe- ja kasvatustöös osalevad kogukonna rahvusvahelised liikmed tutvustades oma kultuuri, keelt ja sellest tulenevat isikupära. Kultuuriõpe käib käsikäes keeleõppega.

7) Teabekeskond

Taotletakse õpilase kujunemist kriitliselt mõtlevaks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda analüüsida ning kujundada välja oma arvamuse. Väikesed klassid ning tundides toimuvad arutelud toetavad selle läbiva teema arengut.

8) Tehnoloogia ja innovatsioon

Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Esimesel kooliastmel arendatakse lastes võimet suhtuda mõistlikult IKT vahenditesse ning mõista aja ja jaotuse olulisust IKT ning teiste loovate tegevuste vahel.

2.3 Lõimingu rakendamine

Lõimitud õppetöös on rõhuasetus lapse algatusel, isetegemisel ja kogemuse läbi õppimisel, õpetus peab arendama lapses tahet, iseloomu ja organiseerimisvõimet, selleks tuleb jätta lapsele suurem vabadus õppimises ning võimaldada tal uurimuslikku tegevust.

Õppe- ja kasvatustegevus on peamiselt korraldatud üldõpetusliku tööviisi põhimõtteid järgides. Lõimingu toetamiseks kasutatakse projekt- ja teemapõhist õpet, kus teatud õppeperioodil keskendutakse kindlale teemale ja läbi selle teema toimuvad erinevad õppetegevused. Üldõpetusliku tööviisi eesmärgiks on õpetada: lapsi seostama erinevaid teadmisi, oskusi ja väärtusi, et need üksteist vastastikku toetaksid; õpilast mõistma ja suhestama juba õpitut või õpitavat nii, et erinevate õppeainete vahel tekiksid seosed ja õpilane oskaks tundides saadud teadmisi ja oskusi teise õppeaine tundi üle kanda.

Õpetamisel kasutatakse võimalikult palju erinevaid aktiivõppemeetodeid (suunatud uurimuslik õpe ehk avastusõpe, probleemõpe, õuesõpe, rühmatöö jt). Avastusõppe kaudu arendatakse: kuulamis-, vaatlemis- ning kirjeldamisoskust; võrdlemis-, rühmitamis- ja prognoosimisoskust; küsimuste esitamise ja probleemide lahendamise oskust; kriitilist ja süsteemset mõtlemist ehk oskust eraldada olulist mitteolulisest; eneseväljendusoskust suuliselt, kirjalikult ja käelise tegevuse kaudu; loovust. Avastusõppe kaudu omandatakse tunnetuslikud oskused ja sotsiaalsed pädevused: areneb oskus seostada eri ainevaldkondade teadmisi, mis vähendab faktiteadmiste hulka; kujuneb terviklik maailmapilt ja areneb teaduslik mõtlemisviis; kujuneb valmisolek iseenda ja ümbritseva maailma mõistmiseks; õpitakse kuulama kaaslaste arvamust, argumenteeritult esitama oma seisukohti ning saavutama konsensust otsuste vastuvõtmisel. Samuti seatakse eesmärgiks siduda erinevate õppeainete sisu ning rakendada õppetöös võimalikult suurel määral praktilisi tegevusi. Võimalusel korraldatakse osa tunde praktikute juures erinevate kunstnike ateljeed nagu graafika, keraamika, maal, sepikoda, ehtekunst, õmblus vms).

2.4 Üldpädevuste kujundamine

Üldpädevused on ainevaldkondade ja õppeainete ülesed pädevused, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös.

Õpilastes kujundatavad üldpädevused on:

- 1) kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;
- 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
- 3) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;
- 4) õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;
- 5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda

ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõendus põhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske;

8) digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Lilleoru põhikooli õpilastes kujundatavad üldpädevused on koondatud kolme võtmepädevuse alla:

1) Minateadlikkus

Minateadlikkust kujundatakse eelkõige TMK õpetuse tundides, kuid enese sisemaailma tundmaõppimine on kooli õppeprotsessi väga oluline osa, selleks et kasvada ennastjuhtivaks, vastutusvõimeliseks ning teha mõistlikke valikuid.

Õppeprotsessi on kaasatud nii kogukonnaliikmed kui välisvabatahtlikud, erinevad põlisrahvaste esindajad külastavad sageli Lilleoru kogukonda. Lilleoru Põhikooli

õpilased õpivad seeläbi erinevate inimestega suhtlema ja tekkivaid uusi olukordi lahendama. Ilumeelt aitavad kujundada kogukonda kuuluvad kunstnikud, kelle töötubades saavad lapsed osaleda. Järjepidevalt toimuvad õppekäigud kogukonnaliikmete stuudiosse, töökodadesse. Koolis kokku lepitud põhiväärtused on kõigi tegevuste ja otsuste aluseks.

Lilleoru Põhikooli õppetegevus toimub kauni looduse keskel, Elulille pargis, permakultuuri aias ja lähedal asuvates metsades.

Selle võtmepädevuse all kujundatakse eelkõige riiklikus õppekavas kirjeldatud enesemääratluspädevust, sotsiaalset ja kodanikupädevust, suhtluspädevust, kultuuri- ja väärtuspädevust, õpipädevust jt.

2) Loomulik õppimine

Loomulik õppimine toetub lapse loomulikule uudishimule. Õpipädevuse kujundamise keskmes on iseseisvuse kasvatamine. Õppeprotsessi juurde kuulub jõukohaste tööülesannete täitmine nagu näiteks enda järelt koristamine, ühine toidu valmistamine, osalemine kogukonna töödes ja tegemistes. Kooli keskkond ja õueala annavad head võimalused klassiruumis õpitu praktiliselt ellu viimiseks. Igapäevases koolielus lahendatakse kerkivaid reaalseid probleemolukordi.

Selle võtmepädevuse all kujundatakse eelkõige riiklikus õppekavas kirjeldatud õpipädevust, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalast pädevust, suhtluspädevust, kultuuri- ja väärtuspädevust jt.

3) Ideest teostuseni

Igal kuul oma üldteema võimaldab üksikutest osadest lapse jaoks terviku luua. Lapsi toetatakse algatuste ja ideede loomisel, oma ideede teostamise kavandamisel ja teostamisel. Väikese kooli kõik lapsed on kaasatud kooli sündmuste ettevalmistamisse algusest peale.

Tänases maailmas on ideede elluviimiseks vajalik leida head tehnilised lahendused, siis selle võtmepädevuse all kujundatakse järgnevaid digipädevuste alaoskusi: info

kogumine, suhtlemine digikeskkondades, sisuloome, turvalisuse ja probleemide lahendamisoskusi.

Kujundatakse ka riiklikus õppekavas kirjeldatud õpipädevust, ettevõtlikkuspädevust, suhtluspädevust, kultuuri- ja väärtuspädevust jt.

2.5 Üldõpetus

Üldõpetus on õpetamise viis, mis arendab õpilase vaatlusvõimet, iseseisva töö oskust ja mõtlemist, ergutab fantaasiat ja laiendab tema huvide ringi.

Igal kuul on oma teema, mida käsitletakse kõigis ainetes.

September: Mina ja minu pere

Oktoober: Mets

November: Muistendid ja muinasjutud

Detsember: Valgus

Jaanuar: Inimene ja tervis

Veebruar: Minu kodumaa Eesti

Märts: Loomad

Aprill: Vesi

Mai: Maa

Õppetöö läbiviimise aluseks on aastane rütm, mis põhineb rahvuslikel traditsioonidel ning loodusrütmidel. Kooli õppetöö on korraldatud lapsekeskselt. Võimalusel kasutatakse tsükliõppe metoodikat, andes võimaluse läbida üks teema tervikuna.

Loodustundide raames minnakse võimalikult tihti matkadele ning uurimisretkedele selleks pädeva inimese juhtimisel. Looduse tundmisel on kogukonnakoolis oluline roll. Regulaarselt külastatakse Eesti muuseume, arhitektuurimälestisi jms.

Kahe võõrkeelega õpe algab I kooliastmes. Koolis peetakse oluliseks mängu ning kogu õppetöö on I kooliastmes seotud mänguga. Lapsed õpivad mängides ja avastades. Tundides on antud roheline tee laste loomingulisuse avamisele.

Õppetöö käigus teadmiste omandamiseks on oluline roll positiivsel atmosfääril, vabatahtlikkusel ja rühmatöödel. Õpetaja on pigem sõbra ja teejuhi rollis, mitte vaid faktiteadmiste ja ainutõe edastaja. Kuna me tuleme kõik erinevatest kodudest, oleme erinevate võimete ja annetega, on meil kõigil üksteiselt midagi uut õppida ja õpetada. Koolis väärtustatakse lapselt lapsele õpet.

Koolis kasutatakse võimalikult palju õuesõppe ja avastusõppe elemente. Kooli territooriumi mets ja aed on ideaalsed "ruumid" tundide läbiviimiseks. Loodusõpetuse käigus jälgime aastaringi aias, lastega koos tehakse kogukonna jaoks vajalikke aiatöid.

Kool järgib õppetöö korraldamisel aastast rütmi, aastaaegade rütmi, nädala rütmi ja ööpäevast rütmi.

Aasta rütmi sisseviimisel järgib kool Eesti rahvakalendri tähtpäevi. Au sees on riiklikud pühad ja tähtpäevad (nt Eesti Vabariigi sünnipäev). Tunnustatud on Eesti kultuuriruumis juurdunud kristlikud traditsioonid (nt jõulud), arvestatakse võimalusel teiste kultuuride tähtpäevadega (nt volbriöö), tähistatakse pööripäevasid. Peamine põhimõte on lähtuda tegevuste planeerimisel looduse rütmidest, mida arvestatakse võimalusel õppetöö korraldamisel (aktiivne tegutsemise periood valgel ajal, rahulikum talvel).

3. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused

Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritsevat vaimset, sotsiaalset ja füüsilist keskkonda, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õpilased on õppekeskkonna kaasloomajaks.

Õpet korraldatakse ka väljaspool kooli ruume, sealhulgas kooliõues, aias, Elulille pargis, looduses, kunstnike ateljeedes, muuseumides, arhiivides,

keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes. Õppetöö mitmekesistamiseks planeerivad õpetajad ekskursioone ja õppekäike. Õppetegevuse juurde kuulub õues- ja avastusõpe, mida rakendatakse kooli aias või lähedalasuvates metsades. Õppetöö mitmekesistamiseks viiakse läbi projekte. Olulisel kohal projektide läbiviimisel on meeskonnatöö, mille aluseks on efektiivne koostöö. Õpilaste individuaalset arengut ja õppekava täitmist toetavad kooli eripärast lähtuvad huviringid ja tegevused. Koolis õpetatakse tegelema keraamika ja muusikaga, võimalusel ja soovil pilliõppega. Kooli lisategevused (nt pikapäevarühma raames) lähtuvad laste terviseedenduse põhimõtetest ja praktiliste oskuste arendamisest, mille rakendamisel kasutatakse õuesõpet (sh töökasvatust) ja kodundust (sh käelised tegevused, küpsetamine, etikett). Õppekava täitmist toetab koostöö erinevate partneritega: Tallinna Ülikool, muuseumid ja teised teadusasutused; lisaks teeme koostööd ka teiste koolidega (Vaida Põhikool, Pikavere Mõisakool). Lapsevanemad on kaasatud kooli õppetegevusse, näiteks tutvustavad vanemad oma ametit (hobi) ja korraldavad koos õpetajatega üritusi, õppekäike vms.

4. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus

4.1 Hindamine

Hindamine on tagasiside ja hinnangu andmine õppija arengule, teadmistele, oskustele ja hoiakutele. Seejuures on hindamisprotsessi jooksul aktiivne nii õppija, õpetaja kui ka lapsevanem.

Koolis hinnatakse õpilaste arengut ning teadmisi, oskusi ja hoiakuid järgmiste vahendite abil:

- 1) arengumapp, milles dokumenteeritakse õpilase teadmiste, oskuste ja hoiakute arengut ühe õppeaasta jooksul;
- 2) perevestlus, mis toimub õpilase, lapsevanema ning õpetaja osavõtul kolm korda aastas;
- 3) individuaalsuse kaart, mida kasutab õpilase toetamiseks õpetaja;

- 4) teemapõhine õpimapp, mille eest vastutab õpilane;
- 5) suuline ja kirjalik tagasiside õppeprotsessi vältel.

Koolis reguleerib hindamist hindamisjuhend. Õpilasel ja lapsevanemal on võimalus saada hinnangute kohta teavet õpetajatelt. Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine ning selle alusel õppe edasine kavandamine.

Sõnalist tagasisidet andes lähtub õpetaja järgmistest põhimõtetest:

- 1) õpilase sooritust võrreldakse kokku lepitud kriteeriumitega, mille aluseks on kooli õppekavas kirjeldatud õpitulemused, või õpilase eelnev sooritus;
- 2) eesmärk on kirjeldada õpilase sooritust võimalikult hinnanguvabalt ja jagada soovitusi, kuidas sooritust parandada;
- 3) suhtumine on positiivne ja toetav.

Hindamiskriteeriumid lepivad õpilastega kokku enne sooritust ja need fikseeritakse taasesitamist võimaldaval kujul, näiteks kasutades hindamismudelit.

Teadmiste ja oskuste hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) anda teavet õppimise käigust õpilasele, vanemale, õpetajale jne;
- 3) määratleda õpilase individuaalsed õpitulemused;
- 4) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 5) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist;
- 6) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- 7) anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

4.2 Hindamine I kooliastmes

- 1) õpilase teadmistele, oskustele ja tegevustele antakse kirjeldavat tagasisidet, et innustada ja motiveerida õpilast oma töötulemusi parandama;
- 2) tagasiside andmine on nii suuline kui kirjalik;

- 3) kirjaliku tagasiside märgib õpetaja õpilaspäevikusse, vihikusse, töövihikusse, töölehele, klassipäevikusse;
- 4) tagasisides tuuakse esile õpilaste edusammud ning juhitakse tähelepanu puudustelt teadmistes ning arendamist vajavatele oskustele;
- 5) tagasiside peab olema positiivne ja orienteeritud õpilase probleemide lahendamisele;
- 6) arvestada tuleb õpilase personaalse arengu ja tema individuaalsete võimetega, õpilase arengut võrreldakse tema varasemate saavutustega;
- 7) tagasiside antakse nii õpiprotsessile kui ka oskustele, mis on aluseks õppeainete omandamisel.

Trimestri algul teeb õpetaja õpilastele ja lapsevanematele teatavaks õppeaines nõutavad teadmised ja oskused, nende kontrollimise vormi ja aja. Ootused õpilase käitumisele esitatakse põhikooli kodukorras.

Käitumisele ja hoolsusele annavad hinnangu õpetajad. Tunnistusele kantakse käitumise ja hoolsuse koondhinnang õpetajate hinnangute põhjal, mis ei pruugi olla hinnangute keskmine.

I kooliastmes antakse tunnistusel sõnaline hinnang õpilase käitumisele ja hoolsusele, mis on lahti mõtestatud. Käitumine: kooli kodukorra täitmine, suhtumine kaaslastesse ja töörahu hoidmine. Hoolsus: õppevahendite ja töökoha korrashoid ning suhtumine õppetöösse. Eraldi hinnang antakse iseseisva- ja koostööoskusele.

4.3 Kirjeldav sõnaline tagasiside

Tagasiside õppetunnis

- 1) õpetaja annab tagasisidet, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid ja käitumist.
- 2) tagasisidet antakse õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed.

- 3) õpilane annab õppetegevuse käigus analüüsivat tagasisidet kaaslaste teadmiste, oskuste ja tegevuste kohta.
- 4) õppetegevuse käigus analüüsib õpilane enda teadmisi, oskusi, tegevust ja käitumist.
- 5) sõnaline tagasiside on suuline või kirjalik, kirjalik tagasiside kantakse õpilaspäevikusse, õpilase töödele või klassipäevikusse.

Tunnistusele kantakse käitumise ja hoolsuse koondhinnang õpetajate hinnangute põhjal, mis ei pruugi olla hinnangute keskmine.

4.4 Eneseanalüüs

- 1) Lilleoru Põhikoolis suunatakse õpilast alates 1. klassist enda teadmisi, oskusi, takistusi jne analüüsima.
- 2) Õpilast suunatakse oma ja kaaslaste töid analüüsima ja hinnanguid andma. Märkama enda ja kaaslaste edusamme ning otsima ja soovutama teid ja võimalusi tulemuste parandamiseks.
- 3) Eesmärgiks on aidata kaasa enesehinnangu kujunemisele ja valmistada last ette edaspidiseks eluks.
- 4) Õpilane kaasatakse hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada, kavandama oma õppimist ja oma tegevust korrigeerima.

Kõik Lilleoru Põhikooli õpilased täidavad vähemalt 2 korda õppeaastas eneseanalüüsilehe. Eneseanalüüsi lehele kirjutavad õpetajad soovitusi õpilasele. Lapsevanemad panevad lapse eneseanalüüsilehel kirja omapoolsed tähelepanekud ja ettepanekud. Järgmise trimestri algul toimub õpilasega individuaalne vestlus, kus tehakse analüüs ja kokkuvõtte õppimisest ning käitumisest. Analüüsitakse õpioskusi ja sotsiaalseid pädevusi ning õpilane seab endale eesmärgi, mida uuel õppeveerandil parandada. Eneseanalüüsilehe vormi ja sisu on igal õpetajal õigus muuta vastavalt taotlustele ja laste vanusele.

4.5 Perevestlus

- 1) I kooliastmes toimuvad üks kord õppeaastas perevestlused.

- 2) Perevestlusel osaleb õpetaja, lapsevanemad ja vajadusel teised selle klassi õpetajad.
- 3) Perevestlusel annab õpetaja vanematele tagasisidet õpilase edusammudest ja vajakajäämistest.
- 4) Õpetajad koos vanematega analüüsivad ja lepivad kokku, kuidas paremini toetada õpilase arengut nii kodus kui koolis.
- 5) Õpetaja võib kasutada õpilase eneseanalüüsilehte ja õpimappi alusmaterjalina.

4.6 Kokkuvõttev hindamine

Kokkuvõttev hinne on hinnangute koondamine põhikoolis trimestrihinnanguteks ja aastahinnanguteks. Kokkuvõtvad hinded ei moodustu hinnangute aritmeetilisest keskmisest. Kokkuvõtva hinde kujunemist oma aines selgitab iga õpetaja õppeaasta alguses. Klassitunnistusel kasutatakse kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid.

Õpilasele, kellele on antud trimestri hinnang samaväärsena “puudulik” või “nõrk” või on jäetud hinnang kirjutamata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

Õpilase koolist lahkumisel tuleb jooksva õppeaasta sõnalised hinnangud, mis on aluseks õpilase järgmisse klassi üleviimisel, teisendada järgmises lõigus toodud hindedeskaalasse.

Hindamisel viie palli süsteemis:

- 1) hindegaga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
- 2) hindegaga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
- 3) hindegaga „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad

õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

4) hindegaga „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teematika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

5) hindegaga „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teematika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

5. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord

Nõustamise ja õpiabi põhimõtted:

- 1) võimalikult varajane probleemide märkamine;
- 2) õpi- ja käitumisprobleemide ennetamine;
- 3) probleemide puhul kiire sekkumine ja tugimeetmete rakendamine;
- 4) kooli ning kodu tihe ja järjepidev koostöö.

Lilleoru Põhikoolis rakendatavad tugimeetmed on:

- 1) andekate õpilaste toetamine;
- 2) vanema soovil koduõppe rakendamine;
- 3) kooli juures tegutsevasse huviringidesse soovitamise;
- 4) õpilaste ja vanematega perevestlused;
- 5) ainealased konsultatsioonid ja individuaalne õppeaeg;
- 6) ümarlaud õpilase ja Rajaleidja spetsialistidega õpilase toetamiseks;

- 7) individuaalse õppekava järgi õpetamine;
- 8) pikapäevarühmas õppimine;
- 9) meditsiiniline abi;
- 10) raamatukogu tegevusse kaasamine.

6. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

Õpilaste nõustamiseks ja nende arengu jälgimiseks on töötatud välja põhimõttelised lähtekohad, mida pidevalt täiendatakse. Üks kord aastas viiakse läbi perevestlused, milles osalevad nii õpetajad kui lapsevanemad. Vestluste kaudu ollakse õpilasele toeks tema arengus.

Vestluse käigus hinnatakse järgmisi parameetreid: akadeemiline tase; võimekus; töösused; omandamise tempo; huvitatus; tahe ja enesedistsipliin; integreeritus klassi; suhtumine kaasõpilastesse. Analüüsi käigus pööratakse tähelepanu tekkinud probleemidele ja analüüsitakse nende põhjuseid ning koos püütakse leida neile lahendused. Õpilaste kohta peetakse koolis individuaalse arengu kaarte, vajadusel antakse õpiabi ja rakendatakse teisi tugimeetmeid.

Õppe ja kasvatuse korralduse kohta saab teavet kooli kodulehelt, klassitundides, lastevanemate koosolekul ning koolikogukonna ühistegevustel. Operatiivinfo edastab õpetaja või kooli direktor lastevanematele e-kirja teel, kasutades vastavaid meililiste.

7. Õpilaste vastuvõtt

Kooli vastuvõtmise eelduseks on lapsevanema sooviavaldus ning lapse kooliküpsus. Lapse vastu võtmise kooli otsustab direktori poolt määratud vastuvõtukomisjon lapse ja lapsevanemaga toimunud vestluse, lapse kooliküpsuse ja eelregistreerimise järjekorra alusel.

8. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Õpetajad koostavad töökava ühiselt õppeaasta alguses või enne trimestri algust. Töökava koostamisel arvestatakse klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda ja eripära, õpilaste vaimseid ja kooli materiaalseid ressursse.

Töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja –materjale, õpetajatevahelist koostööd ning õppeaasta üldtööplaani.

Töökavas on õppesisu liigendatud ulatuslikumate õppeteemade järgi. Näidatud on olulisemad alateemad, käsitletavad põhimõisted, kasutatavad meetodid, õppekirjandus jm õppematerjal; oodatavad õpitulemused ja nende kontrollimise/hindamise aeg ning moodused.

Õpetaja töökava sisaldab järgmisi valdkondi:

- 1) aeg
- 2) teema (alateemad),
- 3) õpitulemused,
- 4) meetodid (IKT kasutamine, õppemeetodid, õppekeskkond);
- 5) õppeaine lõimimise võimalused,
- 6) läbivate teemade käsitlemise võimalused.

Õpetaja kasutab õppekava vastutustundlikult ja loovalt ning lähtub oma igapäevategevuses õppekava aluseks olevatest õpetuse ja kasvatuse põhimõtetest. Õpetajate kogemused töökavade teostamisel on üheks aluseks kooli õppekava uuendamisel.

9. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Kooli õppekava arendamisel ja uuendamisel on oluline pidev õpilaste õpihuvi hoidmine, kaasaegsete õpikäsituste rakendamise tagamine, elukeskse ja innovatiivse õppeprotsessi kujundamine, ühiskonnas toimivate muutustega arvestamine.

Õppekava koostamisel osalevad kõik õpetajad. Õppekava täitmist jälgib iga õpetaja oma aine lõikes ja see peegeldub töökavas. Kooli direktor koostöös õpetajatega jälgib ainekavade sobivust ning vajadusel algatab nende uuendamise või täiendamise. Muudatused kooli õppekavas esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks, täiendamiseks kooli hoolekogule ja nõukogule.

10. Ainekavad

1. EESTI KEEL

1. KLASS

Õppemaht: 7 tundi nädalas, 245 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu, õpitulemused, praktiline tegevus ja lõiming

1) SUULINE KEELEKASUTUS

Õppesisu

Kuulamine

Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.

Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Häädus- ja intonatsiooniharjutused. Hääduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.

Kõnelemine

Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.

Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Häädus- ja intonatsiooniharjutused. Hääduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.

Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.

Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.

Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine loomuliku tooniga.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi;
- 2) toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi;
- 3) kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldud lause, jutu sisu;
- 4) teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid;
- 5) väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab;
- 6) jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust;
- 7) koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutukese,
- 8) kasutab kõnes lihtlauseid;
- 9) esitab luuletust peast.

2) LUGEMINE

Õppesisu

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus jm.

Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse).

Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.

Jutustava, kirjeldava, teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.

Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.

Üksikute tingmärkide lugemine, tähenduse tabamine (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms). Skeemide, kaartide, tabelite lugemine lasteraamatutes, lasteajakirjanduses ja kooli kirjalikes tekstides.

Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine.

Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Jutu, muinasjutu, luuletuse, mõistatuse eristamine.

Tekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.

Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne). Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.

Lisaks tavapärasele õppekirjandusele kasutatakse kooli eripärast lähtuvalt järgnevaid raamatuid, vajadusel tekstide kohandamisega:

Meelerahu muinasjutud. Aladdini võluvaip - ja teised muinasjuttudel põhinevad meelerännakud lastele. Marneta Viegas

Väikese Taimetarga 12 saladus. Inga Raitar

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;
- 2) mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;
- 3) vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud;
- 4) leiab õpetaja abiga tekstist vastused lühikestele konkreetsetele küsimustele;
- 5) mõtleb jutule alguse või lõpu;
- 6) tunneb ära jutu (jutustus, muinasjutt), luuletuse ja mõistatuse;

- 7) on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...).

3) KIRJUTAMINE

Õppesisu

Kirjatehnika

Kirjaeelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine. Õiged tähekujud ning seosed, õige pliiatsihoid ja kehaasend. Sõna ja lause kirjutamine (vajadusel ladumine).

Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine, puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvilt, õpikust.

Õigekeelsus

Häälik, silp, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. l ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses, tuntumates kohanimeses. Liitsõna vaatlus (moodustamine).

Sõnade lõpu õigekiri – d ja –vad (mitmus) ning –b (teigusõna 3.pööre) õigekirjaga tutvumine.

Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).

Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.

Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine. Lünkümberjutustuse kirjutamine.

Tekstiloomed

Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi).

Jutu kirjutamine pilditaiendusena (pildi allkiri, tegelaskõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi).

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja –seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;

- 2) kirjutab tahvliilt õigesti maha (vältides ühe tähe kaupa kirjutamist);
- 3) täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;
- 4) koostab näidise järgi õnnitluse ja kutse;
- 5) kirjutab õpetaja juhendamisel pildiseeria, oma joonistuse järgi loovtöö;
- 6) eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;
- 7) kirjutab omasõnade algusesse k, p, t;
- 8) kirjutab õigesti lühemaid (kuni 3-silbilisi) sõnu ja lauseid;
- 9) kirjutab õigesti sõnade lõppu –d ja –vad (mitmus) ning –b (teigusõna 3.pööre);
- 10) teab, et lause lõpeb punktiga;
- 11) teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;
- 12) kirjutab õigesti oma nime.

Praktiline tegevus ja lõiming

Kunsti- ja tööõpetus: kirja eelharjutused õlipastellide ja värviliste pliiatsitega Paberil, mustrite joonistamine ja šabloonide järgi joonistamine, voolimine, rebimine, lõikamine, meisterdamine jms tööjuhendite selgitamine, raamatu (lugemispala, luuletus) illustratsioon, vabajoonistamine ja oma joonistuste põhjal juttude koostamine ja kirjutamine.

Muusika: mängimine hääle tugevusega, muusika rütmis liikumine, tantsimine, näpu- ja laulumängud, sõrmelaulud, laulud koos liigutustega, kirjaeelharjutused muusika ja rütmifraaside saatel, omatehtud rütmipillide kasutamine kõnelemise taustaks

Kehaline kasvatus: tähekujude läbi kõndimine, tähtede kujutamine kehaga, žongleerimine šifoonrätikute või muuga, laulu- ja tantsumängude mängimine.

Loodus- ja inimeseõpetus: looduspiltide kirjeldamine ja küsimuste moodustamine, õppekäikudel saadud kogemuste kirjeldamine (nt sügisene mets), viisakusreeglid, käitumine erinevates kohtades ja situatsioonides, oma koolitee kirjeldamine.

Matemaatika: numbrid ja sümbolid, põhimõisted (suurem, väiksem jne), lihtsamate tabelite ja diagrammide lugemisoskus, tekstülesannetele küsimuste moodustamine tekstülesannete sisu ja õppetekstide mõistmine.

Lisaks tavapärasele õppekirjandusele kasutatakse kooli eripärast lähtuvalt järgnevaid raamatuid, vajadusel tekstide kohandamisega.

2. KLASS

Õppemaht: 6 tundi nädalas, 210 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu, õpitulemused, praktiline tegevus ja lõiming

1) SUULINE KEELEKASUTUS

Õppesisu

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul.

Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine.

Õpetaja poolt ette loetud tekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.

Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja oma arvamuse avaldamine ühe aspekti kohta (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).

Kõnelemine

Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.

Kuuldud jutu ümberjutustamine; dialoogi jälgimine, arvamuse avaldamine tegelaste ja sisu kohta.

Hääl- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.

Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine.

Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamise.

Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.

Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.

Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal, aheljutustamine.

Eri meelega luuletuste mõtestatud ja ilmekas peast esitamine.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi;
- 2) kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;
- 3) koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil;
- 4) kasutab kõnes terviklauseid;
- 5) teab ja leiab vastandtähendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu;
- 6) väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust;
- 7) annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu;
- 8) koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;
- 9) vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel;
- 10) esitab luuletust peast;

2) LUGEMINE

Õppesisu

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades. Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvliilt ja vihikust.

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, ülesehitus (lõikude leidmine), sisukord. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.

Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.

Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.

Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.

Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.

Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

Tekstiliiikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.

Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.

Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanute abil.

Lisaks tavapärasele õppekirjandusele kasutatakse kooli eripärast lähtuvalt järgnevaid raamatuid, vajadusel tekstide kohandamisega:

Meelerahu muinasjutud. Aladdini võluvaip - ja teised muinasjuttudel põhinevad meelerännakud lastele. Marneta Viegas

Väikese Taimetarga 12 saladus. Inga Raitar

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;
- 2) mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;
- 3) vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;
- 4) leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;
- 5) tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;

- 6) kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;
- 7) on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi;

3) KIRJUTAMINE

Õppesisu

Kirjatehnika

Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.

Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.

Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.

Kirjalik tekstiloom

Kutse, õnnitluse ja teate kirjutamine näidise järgi.

Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.

Loovtöö kirjutamine (vabajutt, fantaasialugu, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, kava või skeemi abil). Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine.

Sündmusest, loomast või taimest kirjutamine.

Õigekeelsus

Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;

k, p, t *s-i* ja *h* kõrval; *i* ja *j* silbi alguses, *h* sõna alguses.

Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

Lauseliik ja lõpumärk (jutustav, hüüd- ja küsilause). Koma kasutamine liitlauses kirjutamisel *et, sest, aga, kuid, vaid, siis* puhul.

Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimedes.

Kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse.

Teab peast tähestikku.

Sõnade lõpu õigekiri –*d* (mida teed?), –*te* (mida teete?), –*sse* (kellesse? millesse?), –*ga* (kellega? millega?), –*ta* (kellela? milleta?). *Ma, sa, ta, me, te, nad* õigekiri.

Sooritab ära kirja (vältides kirjutamist ühe sõna kaupa).

Kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib seda.

Parandab ja väldib vigu, kui sellele tähelepanu juhitakse.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 2) kirjutab tahvliil ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- 3) eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset;
- 4) märgib kirjas häälikuid õigesti - eristab lühikest, pikka ja ülipikka täis- ja suluta kaashäälikut;
- 5) kirjutab õigesti asesõnu;
- 6) märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit;
- 7) kirjutab õigesti omandatud oma- ja võõrsõnade algusse sulghääliku;
- 8) märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;
- 9) teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses;
- 10) kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- 11) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- 12) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut;
- 13) koostab kutse, õnnitluse, teate ning kirjutab eakohase pikkusega loovtöid

Praktiline tegevus ja lõiming

Kunsti- ja tööõpetus: tähestikuraamatu valmistamine, joonistamine, voolimine, rebimine, kingituste valmistamine, õnnitluskaardi meisterdamine, klassi kaunistamine, dekoratsioonide meisterdamine, näituse korraldamine

Muusika: laulmine, helid meie ümber, laulu- ja rütmimängud, pillimäng, laulud koos liigutustega, muusika kuulamine

Kehaline kasvatus: mängujuhendi järgi mängu mängimine, mängureeglitest kinnipidamine (aus mäng), liikumismängud, laulu- ja tantsumängud

Loodus- ja inimeseõpetus: kool, positiivne suhtumine õppimisse, klassikaaslased, omavaheline läbisaamine, sõprus, ametid, huvid ja hobid, viisakus- ja käitumisreeglid (koolis, kodus, külas, tänaval jne), koolitee, ohutu liiklemine tänaval, ohutus, tegutsemine õnnetuse korral, abi kutsumine, aastaajad ja nende vaheldumine, muutused looduses, ilmastikunähtused ja ilmavaatlused, säästev suhtumine loodusesse, säästev tarbimine, pere ja rollid peres, mina, minu erinevused ja sarnasused teistega, tervislik eluviis (toitumine, hügieen, liikumine, puhkus), erinevad tähtpäevad, traditsioonid, kombesed ja tavad, erinevad infokanalid, muuseumid, kogumine, Eesti- minu kodumaa (sümboolika), lemmikloomad, linnud, loomad, taimed

Matemaatika: numbrid ja sümbolid, põhimõisted (suurem, väiksem jne), lihtsamate tabelite ja diagrammide lugemisoskus, tekstülesannetele küsimuste moodustamine, tekstülesannete sisu ja õppetekstide mõistmine, termomeetri näitude lugemine ja võrdlemine, aeg, kell, aja planeerimine, ajaühikud, mõõtmised

3. KLASS

Õppemaht: 6 tundi nädalas, 210 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu, õpitulemused, praktiline tegevus ja lõiming

1) SUULINE KEELEKASUTUS

Õppesisu

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel.

Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhendite kuulamine, nende järgi toimimine.

Ettelugemise mõtestatud kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Fakti ja fantaasia eristamine.

Kõnelemine

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.

Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittedõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.

Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.

Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.

Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil.

Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks. Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, ütleb oma arvamuse tegelaste ja nende ütluste kohta.

Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) peast esitamine.

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
- 2) väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab;
- 3) vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;
- 4) vaatab sihivõrraselt, kirjeldab eesmärgivõrraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi;
- 5) avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;

- 6) annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
- 7) jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu;
- 8) leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
- 9) esitab luuletust peast;

2) LUGEMINE

Õppesisu

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.

Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse).

Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvliilt ja vihikust.

Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.

Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.

Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine.

Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine.

Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.

Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.

Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu (oma arvamuse avaldamine) andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.

Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri.

Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.

Lisaks tavapärasele õppekirjandusele kasutatakse kooli eripärast lähtuvalt järgnevaid raamatuid, vajadusel tekstide kohandamisega:

Meelerahu muinasjutud. Aladdini võluvaip - ja teised muinasjuttudel põhinevad meelerännakud lastele. Marneta Viegas

Väikese Taimetarga 12 saladus. Inga Raitar

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes;
- 2) mõistab plaane, tabeleid, diagramme, skeeme, tingmärke ja kaarti;
- 3) loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- 4) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- 5) vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- 6) eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu;
- 7) tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja;
- 8) on lugenud läbi vähemalt kümme eesti- või väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
- 9) teab nimetada mõnd lastekirjanikku.

3) KIRJUTAMINE

Õppesisu

Kirjatehnika

Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvliilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik. Kutse vormistamine

Õigekiri

Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, *k, p, t s-i* ja *h* kõrval, *i* ja *j* õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes), *h* sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes.

Poolitamise harjutamine. Liitsõna.

Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekiri. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekiri. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).

Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; *et, sest, vaid, kuid, aga, siis* puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.

Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses. Oma kirjavea iseseisev leidmine.

Sõnavara: lähedase ja vastandtähendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Tekstiloome

Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.

Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.

Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.

Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: algus, sisu, lõpetus. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.

Sündmusest, loomast või taimest kirjutamine.

Kirja kirjutamine. Kirja kirjutamine ja vormistamine e-posti kaudu.

Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 2) kirjutab tahvliilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- 3) eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut (suluta kaashäälikud ja sulghäälikud), häälikuühendit, silpi, sõna, lauset;
- 4) märgib kirjas õigesti häälikuid ning kaashäälikuühendit;
- 5) eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid;
- 6) kirjutab õigesti asesõnu;
- 7) kirjutab õige sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade alguses;
- 8) märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;
- 9) teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;
- 10) kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- 11) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- 12) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut;
- 13) koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja;
- 14) kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

Praktiline tegevus ja lõiming

Kunsti- ja tööõpetus: loodud teoste kirjeldamine ja seletamine ning tekstide illustreerimine, kuulutuste kujundamine, joonistamine, kingituste valmistamine, õnnitluskaardi meisterdamine, klassi kaunistamine, dekoratsioonide meisterdamine, näituse korraldamine, maskide meisterdamine.

Muusika: laulmine, helid meie ümber, laulu- ja rütmimängud, pillimäng, laulud koos liigutustega, muusika kuulamine.

Loodus- ja inimeseõpetus: kool, positiivne suhtumine õppimisse, klassikaaslased, omavaheline läbisaamine, sõprus, ametid, huvid ja hobid, viisakus- ja käitumisreeglid (koolis, kodus, külas, tänaval jne), koolitee, ohutu liiklemine tänaval, ohutus, tegutsemine õnnetuse korral, abi kutsumine, aastaajad ja nende vaheldumine, muutused looduses, ilmastikunähtused ja ilmavaatlused, säästev suhtumine loodusesse, säästev tarbimine, pere ja rollid peres, mina, minu erinevused ja sarnasused teistega, tervislik eluviis (toitumine, hügieen, liikumine, puhkus), inimene, erinevad tähtpäevad, traditsioonid, kombed ja tavad, erinevad infokanalid, muuseumid, kogumine, Eesti, Eesti ja naaberriigid, rahvad, lemmikloomad, linnud, loomad, taimed, kompassi kasutamine, kaardi tundmine, taevakehad.

Matemaatika: diagrammide ja tabelite lugemine, arvsõnade õigekiri, tekstülesannetele küsimuste moodustamine, tekstülesannete sisu ja õppetekstide mõistmine, aeg, kell, aja planeerimine, ajaühikud, ajaühikute kestvuse võrdlus, ajatelg, mõõtmised, tekstist tulenevad arvutusülesanded.

2. MATEMAATIKA

1. KLASS

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu ja õpitulemused, lõiming

1) Arvutamine (48 tundi)

Arvud 0–100, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine.

Järgarvud. Märgid +, -, =, >, <.

Õpilane:

- 1) loeb ja kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 –100;
- 2) paigutab naturaalarvude ritta sealt puuduvad arvud 100 piires;
- 3) teab ja kasutab mõisteid *võrra rohkem* ja *võrra vähem*;
- 4) loeb ja kirjutab järgarve.

Liitmine ja lahutamine 20 piires. Liitmise ja lahutamise vaheline seos.

Täiskümnete liitmine ja lahutamine saja piires.

Õpilane:

- 1) liidab peast 20 piires; lahutab peast üleminekuta kümnest 20 piires;
- 2) omab esialgsed oskused lahutamiseks üleminekuga kümnest 20 piires;
- 3) nimetab üheliste ja kümneliste asukohta kahekohalises arvus;
- 4) liidab ja lahutab peast täiskümneid 100 piires

Lihtsaimad tähte sisaldavad võrdused.

Õpilane:

- 5) asendab proovimise teel lihtsaimasse võrdustesse seal puuduvat arvu oma arvutusoskuste piires.

Lõiming:

Naturaalarvu mõiste kujundatakse meid ümbritsevate objektide loendamisel.

2) Mõõtmine ja tekstülesanded (36 tundi)

Mõõtühikud: meeter, sentimeeter.

Õpilane:

- 1) kirjeldab pikkusühikuid meeter ja sentimeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid m ja cm;
- 2) mõõdab joonlaua või mõõdulindiga vahemaad/eseme mõõtmeid meetrites või sentimeetrites;
- 3) teab seost $1 \text{ m} = 100 \text{ cm}$.

Mõõtühikud: gramm, kilogramm, liiter

Õpilane:

- 1) kirjeldab massiühikuid gramm ja kilogramm tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid kg ja g.
- 2) kujutab ette mahuühikut liiter, kasutab selle tähist l.

Minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta;

Kella tundmine täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtundides.

Õpilane:

- 1) nimetab ajaühikuid minut, tund ööpäev, nädal, kuu ja aasta;
- 2) leiab tegevuse kestust tundides;
- 3) ütleb kellaaegu (ilma sõnu "veerand" ja "kolmveerand" kasutamata, näit. 18.15);
- 4) teab seoseid $1 \text{ tund} = 60 \text{ minutit}$ ja $1 \text{ ööpäev} = 24 \text{ tundi}$;

Käibivad rahaühikud.

Õpilane:

- 1) nimetab Eestis käibivaid rahaühikuid, kasutab neid lihtsamates tehingutes;
- 2) teab seost $1 \text{ euro} = 100 \text{ senti}$.

Tekstülesannete koostamise eelkursus: kahe antud hulga järgi jutukese koostamine hulkade ühendamise, ühendist ühe osa eemaldamise ja hulkade võrdlemise kohta. Ühetehtelised tekstülesanded 20 piires liitmisele ja lahutamisele.

Õpilane:

- 1) koostab matemaatilisi jutukesi hulki ühendades, hulgast osa eraldades ja hulki võrreldes;
- 2) lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid liitmisele ja lahutamisele 20 piires;
- 3) püstitab ise küsimusi osalise tekstiga ülesannetes;
- 4) hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust.

Lõiming:

Loodusõpetus. Kuud, aastaajad, aasta.

Eesti keel. Õigekirja jälgimine tekstülesannete koostamisel ja lahendamisel. Õige keelekasutus lausete koostamisel. Mõistete selgitamisel: arv ja number.

Inimeseõpetus. Aeg, aja planeerimine, oma tegevuse kavandamine. Rahvakalendri tähtpäevad. Raha. Taskuraha kulutamine, säästmine. Raha eest saab osta asju ja teenuseid ning et raha teenitakse tööga.

3) Geomeetrilised kujundid (hinnang ajale 12 tundi)

Punkt, sirglõik ja sirge.

Õpilane:

- 1) eristab sirget kõverjoonest, teab sirge osi punkt ja sirglõik;
- 2) joonestab ja mõõdab joonlaua abil sirglõiku;

Ruut, ristkülik ja kolmnurk; nende elemendid tipp, külg ja nurk. Ring.

Õpilane:

- 1) eristab ruutu, ristkülikut ja kolmnurka teistest kujunditest; näitab nende tippe, külgi ja nurki;
- 2) eristab ringe teistest kujunditest;

Kuup, risttahukas ja püramiid; nende tipud, servad ja tahud. Kera.

Õpilane:

- 1) eristab kuupi, risttahukat ja püramiidi teistest ruumilistest kujunditest; näitab maketil nende tippe, servi ja tahke;
- 2) eristab kera teistest ruumilistest kujunditest;

Esemete ja kujundite rühmitamine, asukoha ja suuruse kirjeldamine ning võrdlemine.

Õpilane:

- 1) rühmitab esemeid ja kujundeid ühiste tunnuste alusel;
- 2) võrdleb esemeid ja kujundeid asendi- ja suurustunnustel.

Geomeetrilised kujundid meie ümber.

Õpilane:

- 1) leiab ümbritsevast õpitud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid;
- 2) määrab esemete arvu loendamise teel;
- 3) oskav võrrelda: hulkadevahelised seosed (*rohkem, vähem, võrdselt*), esemete võrdlemine hulkade üksühese vastavuse seose ja loendamise abil, hulga ja tema osahulga võrdlemine.
- 4) võrdleb esemeid ja kujundeid asendi- ja suurustunnustel.

Lõiming:

Tööõpetus. Voltimine ruudu ja ristkülikukujulisest paberist. Joonlauaga mõõtmine.

Meisterdamisel erinevate kujundite (ring) lõikamine.

Kolmnurga, ruudu, ristküliku jt mõisted kujundatakse vastavate reaalsuses esinevate objektide jälgimise teel.

Loodusõpetus. Elus- ja eluta looduse objektide rühmitamine. Looduslike ja tehismaterjalide/objektide rühmitamine.

Püramiidi käsitlemisel tutvustatakse erisuguse põhjaga püramiide. Ei vaadelda tetraeedrit.

Kordamiseks 9 tundi

2. KLASS

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu ja õpitulemused ja lõiming

1. Arvud ja mõõtühikud (65 tundi)

Õppesisu:

Arvud 0–1000, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine.

Mõisted: üheline, kümneline, sajaline.

Arvu suurendamine ja vähendamine teatud arvu võrra.

Liitmis- ja lahutamistehte komponentide nimetused.

Liitmine ja lahutamine peast 20 piires.

Peast ühekohalise arvu liitmine kahekohalise arvuga 100 piires.

Peast kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine 100 piires.

Täiskümnete ja -sadade liitmine ja lahutamine 1000 piires.

Mitme tehtega liitmis- ja lahutamisülesanded.

Arvude 1 – 10 korrutamise ja jagamine 2, 3, 4 ja 5-ga.

Korrutamise seos liitmisega. Korrutamise ja jagamise vaheline seos.

Mõisted: korda suurem ja korda vähem.

Täht arvu tähisena.

Tähe arväärtuse leidmine võrdustes analoogia ja proovimise teel.

Mõõtühikud kilomeeter, detsimeeter, sentimeeter, kilogramm, gramm, liiter, tund, minut, sekund ja nende tähised.

Mõõtühikutevahelised seosed (ainult naaberühikud ja igapäevaelus tihti esinevad lihtsamad juhud). Kauguste hindamine looduses; ohutusalsed ülesanded, mis on seotud helkurit kandva ja mittekanndva jalakäija nähtavusega.

Ühenumeliste nimega suuruste liitmine ja lahutamine.

Kell (ka osutitega kell) ja kellaeg.

Kalender.

Temperatuuri mõõtmine, skaala. Temperatuuri mõõtühik kraad.

Arvutusülesanded meie igapäevaelus.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 – 1000;
- 2) selgitab arv võrduse ja võrratuse erinevat tähendust;
- 3) kasutab arvude võrdlemisel sümboleid $>$, $<$, $=$;
- 4) võrdleb mitme liitmis- või lahutamistehtega arvavaldiste väärtusi,
- 5) nimetab kahe- ja kolmekohalises arvus järke (ühelised, kümnelised, sajalised); määrab nende arvu;
- 6) esitab kahekohalist arvu täiskümnete ja üheliste summana;
- 7) esitab kolmekohalist arvu täissadade, täiskümnete ja üheliste summana;
- 8) selgitab ja kasutab õigesti mõisteid "vähendada millegi võrra", "suurendada millegi võrra";
- 9) liidab ja lahutab peast täissadadega 1000 piires;
- 10) nimetab liitmistehte komponente (liidetav, summa) ja lahutamistehte komponente (vähendatav, vähendaja, vahe);
- 11) arvutab enam kui kahe tehtega liitmis- ja lahutamisülesandeid;
- 12) liidab ja lahutab peast 20 piires;
- 13) liidab peast ühekohalist arvu ühe- ja kahekohalise arvuga 100 piires;
- 14) lahutab peast kahekohalisest arvust ühekohalist arvu 100 piires;
- 15) selgitab korrutamist liitmise kaudu;
- 16) selgitab jagamise tähendust, kontrollib jagamise õigsust korrutamise kaudu;
- 17) korrutab arve 1 – 10 kahe, kolme, nelja ja viiega;
- 18) selgitab ja kasutab õigesti mõisteid "korda suurem" ja "korda vähem" arvude 2, 3, 4 ja 5 korral;
- 19) leiab tähe arv väärtuse võrdustes proovimise või analoogia teel;
- 20) täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis;
- 21) kirjeldab pikkusühikut kilomeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab kilomeetri tähist km;
- 22) selgitab helkuri kandmise olulisust lahendatud praktiliste ülesannete põhjal;
- 23) hindab lihtsamatel juhtudel pikkust silma järgi (täismeeetrites või täissentimeetrites);
- 24) teisendab meetrid detsimeetriteks, detsimeetrid sentimeetriteks;
- 25) kirjeldab massiühikuid kilogramm ja gramm tuttavate suuruste kaudu;

- 26) võrdleb erinevate esemete masse;
- 27) kirjeldab suurusi pool liitrit, veerand liitrit, kolmveerand liitrit tuttavate suuruste kaudu;
- 28) kasutab ajaühikute lühendeid h, min, s;
- 29) kirjeldab ajaühikuid pool, veerand ja kolmveerand tundi oma elus toimuvate sündmuste abil;
- 30) nimetab täistundide arvu ööpäevas ja arvutab täistundidega;
- 31) loeb kellaaegu (kasutades ka sõnu veerand, pool, kolmveerand);
- 32) kirjeldab termomeetri kasutust, loeb külma- ja soojakraade;
- 33) arvutab nimega arvudega (lihtsamad juhud).

2. Tekstülesanded (20 tundi)

Õppesisu:

Ühetehtelised tekstülesanded õpitud arvutusoskuste piires.
Lihtsamad kahetehtelised tekstülesanded.

Õpitulemused:

- 1) lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuste piires,
- 2) lahendab õpetaja juhendamisel lihtsamaid kahetehtelisi tekstülesandeid.

3. Geomeetrilised kujundid (20 tundi)

Õppesisu:

Sirgloik, täisnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, kolmnurk; nende tähistamine ning joonelementide pikkuste mõõtmine.

Antud pikkusega lõigu joonestamine.

Ring ja ringjoon, nende eristamine.

Kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kera.

Geomeetrilised kujundid meie ümber.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) mõõdab sentimeetrites, tähistab ja loeb lõigu pikkust ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga külgede pikkusi;

- 2) võrdleb sirglõikude pikkusi;
- 3) eristab visuaalselt täisnurka teistest nurkadest;
- 4) eristab nelinurkadest ristkülikuid ja ruute; tähistab nende tippe, nimetab külgi ja nurki;
- 5) tähistab kolmnurga tipud, nimetab selle küljed ja nurgad;
- 6) eristab visuaalselt ringi ja ringjoont teineteisest;
- 7) kasutab sirklit ringjoone joonestamiseks;
- 8) näitab sirkliga joonestatud ringjoone keskpunkti asukohta;
- 9) mõõdab ringjoone keskpunkti kauguse ringjoonel olevast punktist;
- 10) valmistab pinnalaotuse järgi kuubi ja risttahuka;
- 11) kirjeldab kuubi tahke; loendab kuubi tippe, servi, tahke;
- 12) kirjeldab risttahuka tahke, loendab risttahuka tippe, servi ja tahke;
- 13) eristab kolmnurkset ja nelinurkset püramiidi põhja järgi;
- 14) leiab piltidelt ja ümbritsevast kuubi, risttahuka, püramiidi, silindri, koonuse, kera.

Lõiming

Eesti keel. Korrektn eesti keele kasutus matemaatiliste tekstide esitamisel.

Ülesannete koostamisel ja lahendamiseks peavad õpilaste poolt kirja pandud laused sisaldama kirjavahemärke, punkti või küsimärki lause lõpus jne. tekstülesannete teksti lugemine, sisu mõistmine. Terminite õige kasutamine.

Loodus-, inimeseõpetus. Ajaühikute seostamine Maa pöörlemise ja tiirlemisega.

Kilomeeter. Kaardi, plaani lugemine. Vahemaade arvutamine. Tervislik toitumine (kg, g, l)

Kunsti-, tööõpetus. Ruudu ja ristkülikukujulisest paberist voltimine. Joonlauaga mõõtmine. Meisterdamisel erinevate kujundite (ring)lõikamine, joonistamine. Ilumeele kujundamisele aitab kaasa geomeetriaõpetus.

3. KLASS

4 tundi nädalas, kokku 140 tundi

Teemad, õppesisu ja õpitulemused, lõiming

1) Arvud 10 000ni. Tehted 10 000 piires

1.1 Liitmine lahutamine 100 piires.

Peast kahekohaliste arvude liitmine ja lahutamine 100 piires.

Tähe arvvaartuse leidmine võrduses analoogia abil.

Kahekohaliste arvude kirjalik liitmine ja lahutamine.

Arvavaldis, tehete järjekord ja sulud.

Võrdused, võrratused.

Tabeli kujul ülesannete lahendamine.

Õpilane:

- 1) liidab ja lahutab peast 100 piires;
- 2) leiab võrduses tähe arvvaartuse proovimise ja analoogia põhjal
- 3) selgitab avaldises olevate tehete järjekorda;
- 4) määrab tehete järjekorra avaldises (sulud, liitmine/lahutamine);
- 5) täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis.

1.2 Korrutamise ja jagamine

Korrutamine kui võrdsete liidetavate liitmine. Mõisted *tegur* ja *korrutis*.

Korrutamine arvudega 1 ja 0.

Korrutamise põhiülesannete (korrutustabel) pähe õppimine.

Jagamine kui korrutamise pöördtehe. Mõistete *jagatav*, *jagaja*, *jagatis* kasutamine.

Korrutamisel ja jagamisel tehetes puuduva komponendi leidmine andmete ja otsitava vahaliste seoste kaudu.

Mõisted: korda suurem, korda väiksem.

Murrud $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$. Nende murdude põhjal arvust osa ja osa järgi terviku leidmine.

Summa korrutamise ja jagamine arvuga.

Tehete järjekord avaldises (sulud, korrutamine/jagamine, liitmine/lahutamine).

Õpilane:

- 1) nimetab korrutamise- ja jagamistehte komponente (tegur, korrutis, jagatav, jagaja, jagatis);

- 2) valdab korrutustabelit, korrutab ja jagab peast arve korrutustabeli piires, korrutab arvudega 1 ja 0;
- 3) korrutab peast ühekohalist arvu kahekohalise arvuga ja jagab peast kahekohalist arvu ühekohalise arvuga 100 piires;
- 4) selgitab murdude tähendust;
- 5) leiab nende murdude põhjal osa arvust ning osa järgi arvu;
- 6) selgitab jagamist kui korrutamise pöördtehet;
- 7) määrab õige tehete järjekorra avaldises.

1.3. Liitmine ja lahutamine 10 000 piires.

arvud 0 – 10 000, nende esitus üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana.

lugemine, kirjutamine, võrdlemine ja järjestamine 10 000 piires.

kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires.

Õpilane:

- 1) loeb, kirjutab ja võrdleb ja järjestab naturaalarve kuni 10 000-ni;
- 2) esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana;
- 3) liidab ja lahutab kirjalikult 10 000 piires.

2. Suurused

Pikkusmõõtude süsteem *millimeetrist kilomeetrini*, mõõtude teisendamine, vahemaade arvutamine.

Massiühikud *grammist tonnini*, v.a tsentner – nende teisendamine.

Sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund. Ajaühikute vahelised seosed. Aja arvutamine *kella ja kalendri* järgi.

Väärtuste mõõtmine: *euro (€) ja sent (s)*. Käibivad rahatähed. Majandusülesanded.

Nimega arvude liitmine, lahutamine peast ja kirjalikult.

Õpilane:

- 1) nimetab pikkusmõõte millimeetrist kilomeetrini ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil;

- 2) nimetab massiühikuid gramm, kilogramm, tonn ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil;
- 3) nimetab ajaühikuid sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund ja kirjeldab neid oma elus asetleidvate sündmuste abil, tunneb kella ja kalendrit;
- 4) teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikuid (valdavalt vaid naaberühikud);
- 5) arvutab nimega arvudega (lihtsamad juhud);
- 6) kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid;
- 7) seostab õpitavaid ühikuid igapäevaelus tuttavate suurustega.

3. Geomeetrilised kujundid

Murdjoon, hulknurk, ruut, ristkülik ja kolmnurk, nende elemendid.

Murdjoone pikkuse ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga ümbermõõdu leidmine.

Võrdkülgne kolmnurk, selle joonestamine sirkli ja joonlaua abil.

Ring ja ringjoon, raadius ja keskpunkt. Etteantud raadiusega ringjoone joonestamine.

Kuup, risttahukas, kera, silinder, koonus, kolm- ja nelinurkne püramiid. Nende põhilised elemendid (servad, tipud, tahud).

Geomeetrilised kujundid igapäevaelus.

Õpilane:

- 1) eristab murdjoont teistest joontest; mõõdab ja arvutab murdjoone pikkuse sentimeetrites;
- 2) joonestab ruudu ja ristküliku joonlaua abil;
- 3) arvutab ruudu, ristküliku ja kolmnurga ümbermõõdu küljepikkuste kaudu;
- 4) kirjeldab võrdkülgset kolmnurka;
- 5) joonestab võrdkülgset kolmnurka sirkli ja joonlaua abil;
- 6) joonestab erineva raadiusega ringjooni; märgib ringjoone raadiuse ja keskpunkti;
- 7) leiab ümbritsevast õpitud ruumilisi kujundeid;
- 8) eristab kuupi ja risttahukat teistest kehadest ning nimetab ja näitab nende tippe, servi, tahke;
- 9) näitab maketi abil silindri põhju ja külgpinda; nimetab põhjaks olevat ringi;
- 10) näitab maketi abil koonuse külgpinda, tippu ja põhja; nimetab põhjaks olevat

ringi;

- 11) näitab ja nimetab maketi abil püramiidi külgtahke, põhja, tippe;
- 12) eristab kolm- ja nelinurkset püramiidi põhja järgi.

4. Tekstülesanded

Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete lahendamine.

Ühetehteliste tekstülesannete koostamine.

Õpilane:

- 1) lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuse piires;
- 2) püstitab ülesande lahendamiseks vajalikud küsimused;
- 3) koostab õpetaja juhendamisel ühetehtelisi tekstülesandeid;
- 4) hindab õpetaja abiga saadud tulemuste reaalsust.

Lõiming

Eesti keel: Ülesannete teksti lugemine ja sisu mõistmine. Funktsionaalne lugemine: skeemide, tabelite lugemine, õigete andmete leidmine. Tabeli põhjal lausete ja küsimuste koostamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Korrektne eesti keele kasutus matemaatiliste tekstide esitamisel. Ülesannete koostamisel ja lahendamisel sisaldavad laused vajalikke kirjavahemärke.

Matemaatilise jutukese koostamine.

Sõnavara – terminite õige kasutamine.

Kirjanikud ja raamatud, aastaarvud

Loodus- ja inimeseõpetus: Sümbolite, skeemide, skaala, plaani, kaardi lugemine, fotode vaatlemine info saamiseks, orienteerumine maastikul, arvude lugemine ja võrdlemine. Saadud info klassifitseerimine. Järelduste tegemine.

Erinevate eluvaldkondade seos matemaatikaga (pärimus, pärand, kultuur, ajalugu).

Mõõtühikute kasutamine igapäevaelus, looduskaitse ja säästlik eluviis (taaskasutus, kütusekulu transpordis). Lemmikloomad, nende eest hoolitsemine. Taluelu, koduloomad.

Kella- ja kalendritundmisoskuse kasutamine igapäevases elus.

Riigid, lipud. Elukutsed. Tutvumine gloobusega.

Liiklusohutus – tabelite, diagrammide lugemine.

Kunst- ja tööõpetus: Geomeetria kasutamine joonistamisel, sümmeetria, arhitektuur. Geomeetrilised kujundid – mustrites, voltimine, joonistamine, mõõtmine. Ring, ringjoone joonestamine. Osa ja terviku leidmine.

Kehaline kasvatus: Tabelite lugemine spordiinfo saamiseks, tervislik eluviis.

Matemaatika õppimisel ja lõimimisel kõigi teiste õppeainetega käsitletakse kooli õppekava üldosas nimetatud läbivaid teemasid ja kujundatakse üldpädevusi.

3. LOODUSÕPETUS

Loodusõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid:

Väärtused ja hoiakud

3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu ning kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;
- 2) mõistab, et inimene on osa loodusest ning inimeste elu sõltub loodusest; suhtub loodusesse säästvalt;
- 3) märkab looduse ilu ja erilisust ning väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;
- 4) hoolib elusolenditest ja nende vajadustest;
- 5) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast.

Uurimisoskused

3. klassi lõpetaja:

- 1) teeb lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi;
- 2) sõnastab oma meelte toel saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi;
- 3) teeb lihtsate vahenditega praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid;
- 4) vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid;
- 5) kasutab õppetekstides leitud loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes;
- 6) kasutab õpitud loodusteaduslikke teadmisi ja oskusi igapäevaelus otsuseid tehes.

Loodusvaatlused

3. klassi lõpetaja:

- 1) teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma ning valib ilmale vastava välisriietuse;
- 2) kirjeldab loodus- ja tehiseobjekte erinevate meeltega saadud teabe alusel;
- 3) märkab muutusi looduses ning seostab neid aastaegade vaheldumisega;
- 4) toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta eri aastaegadel;
- 5) toob näiteid looduses toimuvate aastaajaliste muutuste tähtsuse kohta inimese elus; 6) tunneb kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike;
- 7) käitub loodushoidlikult ning järgib koostegutsemise reegleid.

Loodusnähtused

3. klassi lõpetaja:

- 1) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid; 2) eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning valdab ohutunnet tundmatute ainete vastu;
- 3) teeb juhendi järgi lihtsamaid praktilisi töid, järgides ohutusnõudeid;
- 4) kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid;
- 5) selgitab kompassi töö põhimõtet, toetudes katsele magnetiga;
- 6) teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi, kasutades elektririistu ohutult;
- 7) oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi; toob näiteid, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja teepikkus.

Organismide mitmekesisus ja elupaigad

3. klassi lõpetaja:

- 1) kirjeldab taimede, loomade ja seente välisehitust, seostab seda elukeskkonnaga ning toob näiteid nende tähtsuse kohta looduses;
- 2) eristab seeni, taimi ja loomi toitumise, kasvamise ning liikumisvõime järgi;
- 3) teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased;
- 4) eristab selgroogseid (kala, kahepaikne, roomaja, lind ja imetaja) ning selgrootuid (putukad);
- 5) kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;
- 6) eristab õistaime, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime;
- 7) teab seente mitmekesisust, nimetab tuntumaid söödavaid ja mürgiseid kübarseeni ning oskab vältida mürgiste seentega seotud ohtusid;
- 8) arvestab taimede ja loomade vajadusi ning suhtub neisse vastutustundlikult;
- 9) toob näiteid erinevate organismide seoste kohta looduses ning koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;
- 10) tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimuslikule ülevaatele.

Inimene

3. klassi lõpetaja:

- 1) kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi;
- 2) järgib tervisliku toitumise põhimõtteid ja hügieeninõudeid ning väärtustab tervislikke eluviise;
- 3) teadvustab inimese vajadusi, tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning hoiab keskkonda;
- 4) toob näiteid, kuidas inimene sõltub loodusest ning muudab oma tegevusega loodust;
- 5) võrdleb inimeste elu maal ja linnas.

Plaan ja kaart

3. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru lihtsast plaanist või kaardist ning leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;
- 2) mõistab, et kaardi järgi on võimalik tegelikkust tundma õppida;
- 3) näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvi ja linnu;
- 4) määrab kompassi järgi põhja- ja lõunasuunda;
- 5) kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari.

1. KLASS

Õppemaht: 1 õppetund nädalas, 35 õppetundi õppeaastas

Teemad, õppesisu, õpitulemused, praktiline tegevus ja lõiming

1. INIMESE MEELED JA AVASTAMINE (15)

Õppesisu

Inimese meeled ja avastamine. Elus ja eluta. Asjad ja materjalid. Liiklus. Tervis, liikumine, toitumine.

Põhimõisted: omadus, meeled, elus, eluta, elusolend, looduslik, tehisk, tahke, vedel, liiklusmärgid, keha puhtus, taimsed ja loomsed toiduained, kehaosad, ohtlikud olukorrad tänaval ja kodus.

Õpitulemused:

Taotletakse, et õpilane:

- 1) teab elusolendi /eseme kirjeldamiseks vajalikke omadusi;
- 2) oskab oma meelte abil omadusi määrata;
- 3) teab, et taimed, loomad ja seened on elusolendid;
- 4) teab nimetada elusa ja eluta looduse objekte ja nende omadusi;
- 5) viib läbi lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi;
- 6) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid;
- 7) oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult ja tunneb rõõmu looduses viibimisest;
- 8) teab, et on olemas looduslikud ja inimese tehtud asjad ning materjalid;
- 9) kirjeldab looduslikke ja tehiskke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel;
- 10) eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete vastu;
- 11) eristab inimese valmistatud looduslikust;
- 12) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;
- 13) märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;
- 14) väärtustab nii looduslikku kui inimese loodut ning suhtub neisse säästvalt;
- 15) oskab oma keha puhtuse eest hoolitseda;
- 16) teab kooliümbruse liiklusmärke.

Õppetegevus

Teemasid *Inimese meeled ja avastamine; Elus ja eluta ning Asjad ja materjalid* käsitletakse lõimituna st. elus ja eluta looduse objektide ning asjade ja materjalidega tutvutakse kasutades erinevaid meeli. Siin on abiks erinevad nn. keskkonnamängud, mis suunavad erinevate meelte kasutamisele.

Õpetuse eesmärkide saavutamiseks kasutatakse vaatlust, kirjeldamist, mõõtmist, võrdlemist, järjestamist, rühmitamist. Õpilaste tundeelu arendamisel on olulised kogemused looduse ilust, samuti looduses liikumise oskus. Õpilastes arendatakse huvi ümbritseva keskkonna vastu, õppides tundma kooliümbruse loodust elamuslikel

õppekäikudel ja ekskursioonidel. Õpikeskkonda laiendatakse klassiruumist kooliõue, muuseumisse ja loodusesse rakendades uurimuslike elementidega õuesõpet.

Praktilised tööd

1. Meelte kasutamine mängulises ja uurimuslikus tegevuses.
2. Elus- ja eluta looduse objektide rühmitamine.
3. Õppekäik kooliümbruse elus ja eluta loodusega tutvumiseks.
4. Tahkete ja vedelate ainete omaduste võrdlemine.
5. Looduslike ja tehismaterjalide/objektide rühmitamine.
6. Õppekäik kooliümbruse liiklusmärkidega tutvumiseks.

2. AASTAAJAD (20 tundi)

Õppesisu

Aastaaegade vaheldumine looduses seoses soojuse ja valguse muutustega. Taimed, loomad ja seened erinevatel aastaaegadel. Kodukoha elurikkus ja maastikuline mitmekesisus.

Põhimõisted: suvi, sügis, talv, kevad, soojus, valgus, taim, loom, seen, kodukoht, veekogu, maastik, loomastik, taimestik.

Õpitulemused.

Taotletakse, et õpilane:

- 1) teab, et looduses aset leiduvad muutused sõltuvalt aastaaegadest ning valgusest ja soojusest;
- 2) märkab muutusi looduses ja seostab neid aastaaegade vaheldumisega, kirjeldab aastaaajalisi muutusi (kõnes, kirjas, joonistades);
- 3) toob näiteid looduses toimuvate aastaaajaliste muutuste tähtsusest inimese elus;
- 4) teeb lihtsamaid loodusvaatlusi - kannab vaatlusinfo tabelisse, jutustab vaatlusinfo/tabeli põhjal ilma muutumisest;
- 5) teeb soojuse ja valguse peegeldumise kohta katseid, sõnastab järeldused;
- 6) teab, et elusolendite mitmekesisus ja aktiivsus sõltub aastaaegadest ja toob selle kohta näiteid;
- 7) oskab vaadelda, nimetada, rühmitada ja kirjeldada kodukoha, kooliümbruse elusa ja eluta looduse objekte;
- 8) oskab käituda veekogudel;
- 9) teab tuntumaid kodukoha/kooliümbruse vaatamisväärsusi;
- 10) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu;
- 11) oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult, liigub looduses turvaliselt kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast, järgib koostegutsemise reegleid;
- 12) tunneb huvi oma kodukoha, inimeste /ajaloo /looduse vastu;
- 13) hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi.

Õppetegevus

Aastaajaliste muutuste märkamiseks on väga olulised loodusvaatlused erinevatel aastaaegadel. Soovitatav on lõimida teema *Aastaajad* teemaga *Meeled ja avastamine*. Samas paigas erinevatel aastaaegadel saadud meelelised kogemused aitavad tajuda toimuvaid muutusi. Ühe puu ja sellega seotud elustiku aastaringne vaatlus suunab märkama muutusi eluslooduses.

Erinevad vaatlusinfo tabelid võiksid olla klassis seinal ja neid võiks täita kogu klass koos õpetajaga. Vaatlusandmete põhjal toimuvad arutelud peaksid suunama põhjuste ning tagajärgede seoste mõistmisele. Olulisel kohal õpetuses on aastaajaliste muutuste mõju inimesele, ohutus ja tervishoid.

Õppevahendid: seinatabelid, mudelid, mulaažid, luubid, kollektsioonid (nt käbide, viljade ja seemnete kollektsioonid), binokulaarmikroskoop, auvised Eesti loodusest, toiduainete pakendite näidised, praktiliste tööde vahendid: mõõdulindid, erinevad kaalud, termomeetrid, vahendid ilmavaatluste läbiviimiseks, liiklusmärkide komplekt.

Praktilised tööd

1. Õppekäigud aastaajaliste erinevuste vaatlemiseks.
2. Puu ja temaga seotud elustiku aastaringne jälgimine.
3. Tutvumine aastaajaliste muutustega veebipõhiselt.
4. Tutvumine kooli ümbrusega õppekäikudel.

Lõiming

Kunsti- ja tööõpetuse: elusolendite ja nende elukeskkonna joonistamine, voolimine või meisterdamine, looduslikest materjalidest piltide valmistamine; plaan.

Matemaatika: mõõtmine ja võrdlemine, geomeetrilised kujundid (nt liiklusmärgid); rühmitamine; ajaühikud, aastaajad, ööpäev; järgarvud; tabelite täitmine; vasak-parem;

Eesti keel: teabeteksti lugemine, jutustamine, kirja kirjutamine, kirjeldamisoskuse arendamine, nimi ja nimetus, viisakus telefoniga rääkimisel, omadussõnad kirjeldamisel

muusikaga: rahvamuusika, tähtpäevadega seotud muusika

Kehaline kasvatus: loomadega seotud liikumismängud, võrdlemine.

2. KLASS

Õppemaht: 1 õppetund nädalas, 35 õppetundi aastas

Teemad, õppesisu, õpitulemused, praktiline tegevus ja lõiming

Õppesisu

1. ORGANISMID JA ELUPAIGAD

Õppesisu

Maismaataimed ja -loomad, nende välisehitus ja mitmekesisus. Taimede ja loomade eluavaldused: toitumine ja kasvamine. Koduloomad. Veetaimede ja -loomade erinevus maismaa organismidest.

Põhimõisted: puu, põõsas, rohttaim, teravili, juur, vars, leht, õis, vili, keha, pea, jalad, saba, kael, tiivad, nokk, suled, karvad, toitumine, kasvamine, elupaik, kasvukoht, metsloom, koduloom, lemmikloom, soomused, uimed, lõpused, ujulestad. Eesti tuntuimad veekogud.

Praktilised tööd:

1. Loodusvaatlused: taimede välisehitus, loomade välisehitus.
2. Ühe looma uurimine, ülevaate koostamine ja esitlemine.
3. Ühe taime uurimine, ülevaate koostamine ja esitlemine.
4. Katsed: taime kasvu sõltuvus soojusest ja valgusest.
5. Loodusfilmide vaatamine, loodushelide kuulamine.
6. Õppekäigud: organismid erinevates elukeskkondades, elusolendite tegevusjäljed metsas.
7. Õppekäigud parki, aedade vaatlus (ilutaimed).
8. Sama taime jälgimine erinevatel aastaaegadel.
9. Loomade eluviiside ja välimuse võrdlemine suvel-talvel, kevadel-sügisel, vajaliku teabe otsimine internetist.
10. Aialoomade võrdlemine, tabeli koostamine rühmatöödena.
11. Teema põld: kollaaži koostamine teraviljasaaduste kohta.
12. Koduloomade hääliksuste kuulamine/ mõistatamine.
13. Koduloomade hellitusnimedega mäng.
14. Eesti tuntuimate veekogude kohta teabeteksti lugemine. Diagrammi koostamine jõgede pikkuse ja järvede sügavuse kohta.
15. Lemmiktoidu retsepti koostamine ja esitlemine.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) teab õpitud maismaaloomi ja -taimi, teab loomade ja taimedega seotud ohtusid ning looduslikke ohte;
- 2) oskab rühmitada ja ära tunda kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike;
- 3) kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulisel ja kirjalikus kõnes;

- 4) kirjeldab taimede ja loomade välisehitust, seostab selle elupaiga ja kasvukohaga ning toob näiteid nende tähtsusest looduses;
- 5) oskab teha lihtsamaid loodusvaatlusi;
- 6) teab, et organism hingab, toitub, kasvab, paljuneb;
- 7) kirjeldab õpitud maismaaloomade välisehitust, toitumist ja kasvamist, seostab neid elupaigaga;
- 8) kirjeldab taimede välisehitust, märkab ja kirjeldab taimede arengut;
- 9) eristab mets- ja koduloomi;
- 10) teab, miks peetakse koduloomi, ja oskab nimetada nende vajadusi;
- 11) teab koduloomadega seotud ohtusid;
- 12) oskab märgata ja kirjeldada koduloomade arengut;
- 13) teab õpitud veetaimi ja -loomi;
- 14) teab, et on olemas erinevad elupaigad, et erinevatel organismidel on erinevad nõuded elukeskkonnale;
- 15) teab maismaa- ja veetaimede põhierinevusi;
- 16) vaatleb taimi ja loomi erinevates elukeskkondades;
- 17) suhtub hoolivalt elusolenditesse ja nende vajadustesse;
- 18) väärtustab veetaimede ja -loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses;
- 19) suhtub vastutustundlikult koduloomadesse, ei jäta koduloomi hoolitsuseta;
- 20) väärtustab uurimuslikku tegevust.

Õppetegevus

Teema käsitlemisel orienteerutakse looduse vahetule kogemisele. Õpilaste peamisteks tunnetusobjektideks on looduse objektid, nähtused ja protsessid ning nende vahelised seosed. Väga tähtis on õpilaste praktiline tegevus looduses. Õppeprotsessi planeerimisel lähtutakse püstitatud probleemide teaduslikkusest, nende olulisusest õpilastele ning eakohasusest.

Rakendatakse individuaalset, paaris- ja rühmatööd. Õppetegevus võib toimuda klassiruumis või õuesõppena. Peamiste praktiliste tegevustena, mis kindlustavad õpitulemuste saavutamise, rakendatakse uurimuslikke ja praktilisi töid: objektide, sh looduslike objektide vaatlemist, võrdlemist, rühmitamist, mõõtmist, katsete läbiviimist.

2. INIMENE

Õppesisu

Inimene. Välisehitus. Inimese toiduvajadused ja tervislik toitumine. Hügieen kui tervist hoidev tegevus. Inimese elukeskkond. Erinevad meeled. Tähtsamad elundkonnad ja nende vaheline koostöö, pulss.

Põhimõisted: keha, kehaosad, toit, toiduaine, tervis, haigus, asula (linn, alev, küla).

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) teab kehaosade nimetusi;
- 2) näitab ja nimetab kehaosi;
- 3) kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi;

- 4) teab, et toituda tuleb võimalikult mitmekesiselt ning regulaarselt ja et väär toitumine toob kaasa tervisehäireid;
- 5) teab, et kiirtoidud ei ole tervislikud;
- 6) oskab järgida tervisliku toitumise põhimõtteid ning hügieeninõudeid;
- 7) oskab leida toiduainete pakenditelt talle vajalikku teavet;
- 8) teab, kuidas hoida oma tervist, silmi, hambaid;
- 9) teab, kelle poole tervisemurega pöörduda;
- 10) järgib hügieeninõudeid, hoolitseb keha puhtuse eest;
- 11) oskab näha ohtu tundmatutes esemetes, eristada tervisele kasulikke ja kahjulikke tegevusi;
- 12) teab, et inimesed elavad erinevates elukeskkondades;
- 13) toob näiteid, kuidas inimene oma tegevusega muudab loodust;
- 14) teab, et oma tegevuses tuleb teistega arvestada;
- 15) tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning toimib keskkonda hoidvalt;
- 16) võrdleb inimeste elu maal ja linnas;
- 17) väärtustab inimest ja tema vajadusi ning tervist.
- 18) väärtustab tervislikku eluviisi, tervislikku toitumist ja puhtust;
- 19) püüab vältida enda ja teiste tervise kahjustamist;
- 20) väärtustab erinevaid huviseid ja harrastusi.

Praktilised tööd:

1. Enesevaatlus, mõõtmine.
2. Oma päevamenüü tervislikkuse analüüsimine.
3. Õppekäik: asula kui inimese elukeskkond.
4. Erinevate meelte kasutamine
5. Tähtsamate elundkondadega tutvumine õppefilmide abil.
6. Katse südame töö kiirenemise kohta.

Õppetegevus ja lõiming

Inimese välisehitust ja tervislikku toitumist on soovitatav käsitleda koos teemaga „Mõõtmine ja võrdlemine“. Tervisliku toidu teema juures saab kaaluda nii toiduainete soovituslikke koguseid kui ka õpilase isiklikku menüüsse kuuluvaid toiduaineid. Uurimuslikku tegevust pakuvad nii õpilaste päevamenüüde kui ka toiduainete pakendiinfo analüüs. Oluline on seostada teema õpilase igapäevase eluga, tema harjumustega, analüüsida neid ja kavandada vajaduse korral muutusi. Õppetegevus võib toimuda nii klassiruumis kui ka väljaspool kooli, nt muuseumis või toidupoes käimine. Inimese elukeskkonnaga tutvumiseks on vajalik õppekäik linna, jälgimaks inimtegevuse positiivset ja ka negatiivset mõju ümbritsevale keskkonnale.

Tähelepanu pööratakse sarnasuste ja erinevuste vaatlemisele, kirjeldamisele, järjestamisele vastavalt pikkusele või laiusele, informatsiooni märkimisele kujundlikult joonistele ja tabelitesse, suhtelise pikkuse ja suuruse ennustamisele, standardsete ja mittestandardsete mõõtmisvahendite kasutamisele ja valmistamisele, ühikute

kümnekaupa rühmitamisele suure hulga ühikute loendamisel, algus- ja lõpp-punkti kasutamisele mõõtmisel, mõõtmistulemuste tõlgendamisele jms.

3. MÕÕTMINE JA VÕRDLEMINE

Õppesisu

Kaalumine, pikkuse ja temperatuuri mõõtmine. Vanaaegsed mõõtühikud vaks, küünar, jalg, kämmal.

Põhimõisted: mõõtühik, termomeeter, temperatuur, kaalud, kaalumine, mõõtmine, katse.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) teab, et mõõtmine on võrdlemine mõõtühikuga;
- 2) viib läbi lihtsate vahenditega tehtavaid praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid;
- 3) kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid;
- 4) mõistab mõõtmise vajalikkust, saab aru, et mõõtmine peab olema täpne.

Praktilised tööd:

1. Kehade kaalumine.
2. Õpilaste pikkuste võrdlemine ja mõõtmine.
3. Klassis olevate esemete võrdlemine ja mõõtmine.
4. Temperatuuri mõõtmine erinevates keskkondades.
5. Vanaaegsete mõõtühikute kasutamine, tulemuste võrdlemine.

Õppetegevus

Sellised tegevused nagu katsetamine vaatlemine, võrdlemine, mõõtmine ja järjestamine on soovitatav seostada teemadega „Inimene“, „Organismid ja elupaigad“ ning „Ilm“. Nt õppekäikudel saab mõõta temperatuure erinevates keskkondades: veekogudes, õhus, erinevates hoonetes, küttekehade ja akende läheduses jne. Inimkeha mõõtmist saab seostada vanade mõõtühikutega, nt vaks, küünar jne. Mõõta võib loodusobjekte erinevates elukeskkondades: puu lehelaba pikkust valguse käes ja varjus, puude kõrgust, läbimõõtu jne. Aineõpetusliku tööviisi kõrval võib kasutada üld- ja aineõpetuse kombineeritud varianti. Rakendatakse individuaalset, paaris- ja rühmatööd.

4. ILM

Õppesisu

Ilmastikunähtused. Ilmavaatlused.

Põhimõisted: pilvisus, tuul, õhutemperatuur, sademed: vihm, lumi, rahe, lörts, udu, torm, äike, põhjavesi, aurumine.

Praktilised tööd:

1. Ilma vaatlemine õppekäikudel erinevatel aastaegadel.
2. Ilmavaatlustabeli täitmine vähemalt nädala jooksul.
3. Õhutemperatuuri mõõtmine.
4. Ilmaennustuse ja tegeliku ilma võrdlemine.
5. Ilmateate koostamine ja esitamine.
6. Ilmamärkide kujundamine.
7. Katse tegemine aurumise kohta ja teiste vee olekute kohta.
8. Vee ringkäigu kohta skeemi koostamine paaristööna.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma;
- 2) teeb ilmamateate põhjal järeldusi ning riietub vastavalt;
- 3) tunneb huvi uurimusliku tegevuse vastu.

Õppetegevus

Teemat võib käsitleda seostatuna teiste loodusõpetuse teemadega. Otsene seos on teemaga „Mõõtmine ja võrdlemine“, kuid ka teemade „Inimene“ ning „Organismid ja elupaigad“ käsitlemisel on tähtis pöörata tähelepanu ilmastikule: nt enne õppekäike tuleks tutvuda ilmamateaga ning õppekäikude ajal võiks teha ilmavaatlusi ja võrrelda hiljem ilmaennustust tegelike ilmaoludega. Ilmavaatlusi võib teha erinevatel aastaegadel pikemate perioodidena individuaalse, paaris- või rühmatööna.

3. KLASS

Õppemaht: 1 õppetund nädalas, 35 õppetundi aastas

Teemad, õppesisu, õpitulemused

1. ORGANISMIDE RÜHMAD JA KOOSELU

Taimede mitmekesisus

Loomade mitmekesisus

Seente mitmekesisus.

Liik, kooslus, toiduahel.

Mõisted: õistaim, vili, seeme, okaspuu käbi, sõnajalg, sammal, selgroogsed, kalad, kahepaiksed, roomajad, linnud, imetajad, selgrootud, ussid, putukad, ämblikud, seeneniidistik, kübarseen, eosed, hallitus, pärm, samblik, liik, kooselu, taimtoiduline, loomtoiduline, segatoiduline, toiduahel.

Õppetegevus

- 1) lihtsa kollektiooni koostamine mõnest organismirühmast;
- 2) looma välisehituse ja eluviisi uurimine;
- 3) seente vaatlemine või hallitusseente kasvamise uurimine;
- 4) õppekäik organismide kooselu uurimiseks erinevates elupaikades.

2. LIIKUMINE

Liikumise tunnused.

Jõud liikumise põhjusena (katseliselt).

Liiklusohutus.

Mõisted: liikumine, kiirus, jõud.

Õppetegevus

- 1) oma keha jõu tunnetamine liikumise alustamiseks ja peatamiseks;
- 2) liikuvate kehade kauguse ja kiiruse hindamine.

3. ELEKTER JA MAGNETISM

Vooluring. Elektrijuhid ja mitteelektrijuhid.

Elektri kasutamine ja säästmine.

Ohutusnõuded.

Magnetnähtused.

Kompass

Õppetegevus

- 1) lihtsa vooluringi koostamine;
- 2) ainete elektrijuhtivuse kindlakstegemine;
- 3) püsomagnetitega tutvumine.

4. MINU KODUMAA EESTI

Kooliümbruse plaan. Eesti kaart. Ilmakaared ning nende määramine kaardil ja looduses. Tuntumad kõrgustikud, saared, poolsaared, lahed, järved, jõed ja asulad Eesti kaardil.

Mõisted: plaan, pealtvaade, kaart, kaardi legend, leppemärk, leppevärv, põhi- ja vaheilmakaared, kõrgustik, madalik, saar, poolsaar, laht, järv, jõgi, asulad.

Õppetegevus

- 1) pildi ja plaani kõrvutamine;
- 2) plaani järgi liikumine kooli ümbruses, mõõtkavata plaani täiendamine;
- 3) ilmakaarte määramine kaardil, õues kompassiga või päikese järgi;
- 4) õppeekskursioon oma maakonnaga tutvumiseks.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) teab, et taimed vajavad päikesevalgust ning toodavad seente ja loomade poolt kasutatavaid toitaineid ja hapnikku;
- 2) nimetab ja oskab näidata taimeosi, leida tunnuseid, mille abil taimi rühmitada;
- 3) teab, et loomade hulka kuuluvad putukad, ämblikud, ussid, kalad, konnad, maod, linnud ja imetajad;
- 4) teab, et ühte rühma kuuluvatel loomadel on sarnased tunnused;
- 5) kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;
- 6) saab aru, et kõik taimed ja loomad on vajalikud, et nad on osa loodusest ja neid peab kaitsma;
- 7) teab liikumise tunnust: keha asukoht muutub teiste kehade suhtes;
- 8) oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- 9) teab lüliti osa vooluringis;
- 10) teab, et niiske keskkond juhib elektrivoolu ja et elekter võib olla ka ohtlik;
- 11) eristab töötavat ja mittetöötavat vooluringi;
- 12) kasutab elektrit säästlikult; oskab käsitseda majapidamis- ja olmeelektronikat ning elektroonikaseadmeid;
- 13) teab, et kaart on suurema maa-ala mudel ja et värvused ja märgid kaardil on leppemärgid;
- 14) saab aru lihtsast plaanist või kaardist, leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;
- 15) määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda;
- 16) saab aru kaardi legendi ja leppemärkide tundmise vajalikkusest ja sellest, et kaardi või plaani (mudeli) abil on tegelikkust parem tundma õppida;
- 17) mõistab, et kaardi järgi on võimalik maastikul orienteeruda;
- 18) näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, madalikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu.

4. INIMESEÕPETUSE AINEKAVA

2.-3.KLASS

Õppemaht: 1 tundi nädalas, 35 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu, õpitulemused, praktiline tegevus ja lõiming

1. MINA

Õppesisu

Mina. Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega. Iga inimese väärtus. Viisakas käitumine. Enese väärtustamine.

Praktilised tööd

1. Rollimängud. Erinevate situatsioonide lahendamised ja analüüsimine.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) kirjeldab oma välimust, huve ja tegevusi, mida talle meeldib teha;
- 2) teab, mille poolest sarnanevad ja eristuvad erinevad sugupooled;
- 3) nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest;
- 4) väärtustab iseennast ja teisi;
- 5) mõistab viisaka käitumise vajalikkust.

2. MINA JA TERVIS

Õppesisu

Tervis. Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Ravimid.

Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus ning liikumine ja sport. Abi saamise võimalused. Esmaabi.

Praktilised tööd

1. Arsti juures. Rollimäng: abi kutsumine.
2. Lihtsamate esmaabivõtete läbimängimine, suhtumise kujundamine abivajajasse.
3. Rahvameditsiini tarkustega tutvumine.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolitseda;
- 2) kirjeldab tervet ja haiget inimest;
- 3) teab, kas haigused on nakkuslikud või mitte;
- 4) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud;
- 5) mõistab ja kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport;
- 6) demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, praht silmas, puugihammustus, põletus ja rästikuhammustus);
- 7) teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi.

3 AEG JA ASJAD

Õppesisu

Aeg. Aja planeerimine. Oma tegevuste kavandamine. Täpsus, lubadused, vastutus.

Minu oma, tema oma, meie oma. Asja väärtus ja hind. Asjade väärtus teiste väärtuste seas. Sõprussuhted. Kino ja teater. Muuseum ja raamatukogu. Transport ja post. Vabrik ja turg. Materjalide taaskasutus.

Praktilised tööd

1. Päevaplaani koostamine
2. Sorteerib erinevaid pakendeid, teab erinevaid prügiliike
3. Ostunimekirja koostamine
4. Ümbriku vormistamine
5. Teatri või kino külastus
6. Õppekäik raamatukokku
7. Etenduse kavalehelt erinevate teatriga seotud ametite otsimine
8. Muuseumi külastus
9. Sõbrapäevaks luuletuse või tsitaadi leidmine internetist.

10. Transpordi sõiduplaani uurimine

11. Teatrite mängukavade uurimine internetis

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) eristab, mis on aja kulg ja seis;
- 2) oskab koostada oma päevakava, väärtustades aktiivset vaba aja veetmist;
- 3) väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks;
- 4) selgitab asjade väärtust;
- 5) oskab eristada oma ja võõrast asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta;
- 6) väärtustab ausust asjade jagamisel;
- 7) väärtustab teatrit ja kino, mõistab viisaka käitumise vajalikkust;
- 8) väärtustab raamatukogu, teab, kust infot leida;
- 9) väärtustab sõpru, üksteise abistamist ja teineteisega arvestamist;
- 10) oskab sorteerida prügi ja teab selle vajalikkust;
- 11) teab erinevaid transpordiliike;
- 12) teab kus ja millest valmistatakse erinevaid asju;
- 13) teab kirja teekonda saatjalt saajani, oskab ümbrikule kirjutada;
- 14) teab erinevaid ameteid.

4. MINA JA MU PERE

Õppesisu

1. Kodu. Koduarmastus. Perekond. Erinevad pered. Vanavanemad ja teised sugulased. Pereliikmete tegevus ja rollid. Vanemate ja teiste inimeste töö. Kodused tööd. Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne. Kodu traditsioonid.

2. Pereliikmete kaotus, lein. Surnuaed.

3. Koduümbrus. Naabrid ja naabruskond. Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek. Ohud kodus ja koduümbruses. Liiklus.

Praktilised tööd

1. Lihtsama sugupuu koostamine
2. Oma pereliikmete ja –traditsioonide tutvustamine.
3. Oma teedel (kodu-kool, kodu-trenn/huviring) ohtude märkamine ja kirjeldamine, ohutuma tee valimine.
4. Õppekäigud kooli ümbruses, liiklusmärkide tähenduste tundmaõppimine.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad;
- 2) väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres;
- 3) teab oma kohustusi peres;
- 4) selgitab lähemaid sugulussuhteid;
- 5) kirjeldab pereliikmete erinevaid rolle kodus;
- 6) teab inimeste erinevaid töid ja töökohti;
- 7) kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes;
- 8) jutustab oma pere traditsioonidest;
- 9) oskab tänaval käituda ning ületada sõiduteed ohutult;
- 10) kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu tee sihtpunkti;
- 11) väärtustab toetavaid peresuhteid ja kodu.

5. MINA JA KODUMAA

Õppesisu

Eesti – minu kodumaa. Kodukoht. Eesti rikkus. Rahvakalendri tähtpäevad, riiklikud pühad. Riiklikud ja rahvussümbolid. Eesti president, riigi aastapäev. Tähtsad päevad minevikust.

Praktilised tööd

1. Oma kooli tavad ja kombed, sümbolid
2. Eesti rahva tavad ja kombed

3. Kodukoha ja Eesti riigi tuntud inimeste kohta kollaaži tegemine rühmatööna
4. Oma klassiruumi kujundamine rahvussümbolite abil
5. Ühe rahvakalendri tähtpäeva tähistamine, vajaliku info kogumine
6. Tutvumine Eesti kaardiga
7. Kalendrist tähtpäevade leidmine.
8. Viktoriin

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb ära Eesti Vabariigi lipu ja vapi;
- 2) oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti;
- 3) leiab Euroopa kaardilt Eesti ning Eesti kaardilt kodukoha;
- 4) tunneb kodukoha sümbolikat;
- 5) nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku ning väärtustab kodukohta;
- 6) kirjeldab mardi- ja kadripäeva, jõulude ning lihavõttepühade rahvakombeid;
- 7) väärtustab Eestit, oma kodumaad

Lõiming

- Kunsti- ja tööõpetus: elusolendite ja nende elukeskkonna joonistamine, voolimine või meisterdamine, looduslikest materjalidest piltide valmistamine, plaani joonistamine; erinevate ametite kujutamine
- Matemaatika: pikkuste mõõtmine ja võrdlemine; rühmitamine; ajaühikud, ajaühikute seosed, kell ja kalender, käibivad rahaühikud, rahaühikute seosed, arvnäitajate ja diagrammide lugemine, tõlgendamine, analüüsimine;
- Eesti keel: suur ja väike algustäht nimedes ja nimetustes, teabeteksti lugemine, kirjeldamisoskuse arendamine, ümbriku vormistamine,
- Muusika: rahvamuusika
- Kehaline kasvatus: loomadega seotud liikumismängud, võrdlemine.

5. KUNST JA TÖÖPETUS

KUNST

1. KLASS

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu, õpitulemused, õppeülesanded ja lõiming

UURIMINE, AVASTAMINE, IDEEDE ARENDAMINE

Õppesisu

Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis.

Põhielementide- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine.

Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.

Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.

Mänguasjade ja omameisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- 2) on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- 3) valib ise sobivaima kujutusviisi;
- 4) katsetab kõiki tehnikaid;
- 5) tunneb kodukoha kultuuriobjekte;
- 6) taipab eseme vormi ja funktsiooni seost;
- 7) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

PILDILINE JA RUUMILINE VÄLJENDUS

Õppesisu

Puude, esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine.

Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil.

ÜMBRUS- Vabanemine stampkujunditest (päikese-neljandik, aknarist jm).

ASJAD - Tuttavate asjade kujutamine - lilled, mänguasjad.

GEOMEETRIA- Mõisted kolmnurk, ruut, ring ... .

INIMENE- Inimese vanus, amet jne, joonistamine mälu järgi.

DISAIN JA KESKKOND

Õppesisu

Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne.

Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena.

Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.

Vormi ja funktsiooni seos.

MÄRK - Geomeetriliste kujundite erinevad tähendused.

KIRI- Oma nime kujundus portfooliol vms.

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine
- 2) digitaalsete vahenditega töötades katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- 3) on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- 4) valib ise sobivaima kujutusviisi;
- 5) katsetab kõiki tehnikaid;
- 6) taipab eseme vormi ja funktsiooni seost;
- 7) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

MEEDIA JA KOMMUNIKATSIOON

Õppesisu

Meedia kodus ja koolis

Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video). Asjade tähendus pildil (nt loodus-materjalidest installatsiooni jäädvustamine fotona).

Õpitulemused

Taotletakse, et õpilane:

- 1) katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- 2) on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- 3) valib ise sobivaima kujutusviisi;
- 4) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

KUNSTIKULTUUR**Õppesisu**

Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed.

Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.

EESTI JA MAAILM - Keskaegsed hooned.

RAHVAKUNST - Laulupidu ja rahvariided.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas;
- 2) tunneb kodukoha kultuuriobjekte.

MATERJALID JA TEHNIKAD**Õppesisu**

Kunstitehnikate ja töövõtete loominguline rakendamine.

Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

MAAL - Näpuvärvid , guašš.

SKULPTUUR - Plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid.

GRAAFIKA - Riipimine vms.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- 2) on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- 3) valib ise sobivaima materjali;
- 4) katsetab kõiki tehnikaid;
- 5) taipab eseme vormi ja funktsiooni seost;
- 6) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

Lõiming

Eesti keel – suuline eneseväljendus, objektid kirjeldamine

Loodus - inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, looduskeskkond ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadused

Matemaatika - mõõtmine ja võrdlemine, geomeetrilised kujundid

Kehaline kasvatus – temaatilised liikumismängud, oma keha tundma õppimine

Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

2. KLASS

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaasta

Teemad, õppesisu, õpitulemused, õppeülesanded ja lõiming

UURIMINE, AVASTAMINE, IDEEDE ARENDAMINE

Õppesisu

Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis.

Põhielementide- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine.

Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.

Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.

Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- 2) on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- 3) valib ise sobivaima kujutusviisi;
- 4) katsetab kõiki tehnikaid;
- 5) tunneb kodukoha kultuuriobjekte;
- 6) taipab eseme vormi ja funktsiooni seost;
- 7) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

PILDILINE JA RUUMILINE VÄLJENDUS

Õppesisu

Puude, esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine.

Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil.

Ümbrus: mägede, pilvede jne kujutamine mitmel erineval moel.

Asjad: eseme tähtsamad tunnused.

Geomeetria: geomeetristest kujunditest pilt.

Inimene: inimese vanus, amet jne, joonistamine mälu järgi.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- 2) on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- 3) valib ise sobivaima kujutusviisi;
- 4) katsetab kõiki tehnikaid;
- 5) taipab eseme vormi ja funktsiooni seost;
- 6) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

DISAIN JA KESKKOND

Õppesisu

Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne.

Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena.

Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.

Vormi ja funktsiooni seos.

Märk: liiklusmärkide keel

Kiri: dekoratiivkiri kingipakil vms

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töötades;
- 2) katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- 3) on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- 4) valib ise sobivaima kujutusviisi;
- 5) katsetab kõiki tehnikaid;
- 6) taipab eseme vormi ja funktsiooni seost;
- 7) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

MEEDIA JA KOMMUNIKATSIOON

Õppesisu

Meediad kodus ja koolis.

Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video).

Piltjutustuste kujundamine (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga).

e-kaart.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- 2) on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- 3) valib ise sobivaima kujutusviisi;
- 4) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

KUNSTIKULTUUR

Õppesisu

Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed.

Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.

Eesti ja maailm: lossid, kindlused ja mõisahooned.

Rahvakunst: talu ja taluriistad.

Õpitulemused

Õpilane:

- käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas;
- tunneb kodukoha kultuuriobjekte.

MATERJALID JA TEHNIKAD

Õppesisu

Kunstitehnikate ja töövõtete loominguline rakendamine.

Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

Maal: tempera.

Skulptuur: seisvad figuurid materjali lisamisega.

Graafika: monotüüpia jt erinevad tõmmised.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- 2) on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- 3) valib ise sobivaima materjali;
- 4) katsetab kõiki tehnikaid;
- 5) taipab eseme vormi ja funktsiooni seost;
- 6) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.

Lõiming

Eesti keel – suuline eneseväljendus, objektid kirjeldamine

Loodus - inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, looduskeskkond ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadused

Matemaatika - mõõtmine ja võrdlemine, geomeetrilised kujundid

Kehaline kasvatus – temaatilised liikumismängud, oma keha tundma õppimine

Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

Õppeülesanded:

1. Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine.
2. Mitmesuguste kunstitehnikate ja töövõtete õppimine, katsetamine ja loominguline rakendamine.

3. Muuseumide ja kunstinäituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.
4. Lähiümbruse keskkonna, ehituskunsti ja disaini näidetega tutvumine. Makettide ja kujundustööde teostamine.
5. Visuaalse kultuuri näidete (reklaamide, filmide, arvutimängude jne) kriitiline vaatlemine, arutlemine ja oma arvamuste põhjendamine.
6. Oma tööde esitlemine, selgitamine; kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine.
7. Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

3. KLASS

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu, õpitulemused, praktiline tegevus ja lõiming

UURIMINE, AVASTAMINE, IDEEDE ARENDAMINE

Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis.

Põhielementide- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine.

Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.

Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.

Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon

PILDILINE JA RUUMILINE VÄLJENDUS

Puude, Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine.

Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil.

ÜMBRUS - Maastik kevadel, suvel, sügisel, talvel.

ASJAD - Esimesed katsetused kujutamisel loodusest.

GEOMEETRIA - Plasttaarast, karpidest loomade vm meisterdamine.

INIMENE - Dünaamiline kriipsujuku liikumise kavandamine.

DISAIN JA KESKKOND

Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne.

Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena.

Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.

Vormi ja funktsiooni seos.

MÄRK -Stilisatsioon.

KIRI - Šrifti valik vastavalt ülesandele.

MEEDIA JA KOMMUNIKATSIOON

Meediad kodus ja koolis.

Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video).

Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatavale konteksti muutmisega (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise-videos).

KUNSTIKULTUUR

Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed.

Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.

EESTI JA MAAILM - Lähikonna kunstigalerii, muuseumi asukoht ja funktsioon.

RAHVAKUNST - Kindamustrid, sokisääred vms.

MATERJALID JA TEHNIKAD

Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine.

Materjalide, töövahendite ja töökooha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

MAAL - Akvarell, pastell

SKULPTUUR - Voolimine ühest tükist, ilma juurde lisamiseta.

GRAAFIKA - Papitrükk vms

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- 2) on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- 3) valib ise sobivaima materjali;
- 4) katsetab kõiki tehnikaid;
- 5) taipab eseme vormi ja funktsiooni seost;
- 6) käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.
- 7) tunneb kodukoha kultuuriobjekte

Lõiming

Eesti keel – suuline eneseväljendus, objektid kirjeldamine

Loodus - inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, looduskeskkond ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadused

Matemaatika - mõõtmine ja võrdlemine, geomeetrilised kujundid

Kehaline kasvatus – temaatilised liikumismängud, oma keha tundma õppimine

Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

TÖÖÕPETUS

1.KLASS

Teemad, õppesisu, õpitulemused ja lõiming

Materjal

Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine.

Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine.

Õpilane:

- 1) eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne);
- 2) võrdleb materjalide üldisi omadusi

Kavandamine

Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval.

Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil, Ideede esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.

Õpilane

- 1) kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;
- 2) kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid.

Töötamine

Töötamine suulise juhendamise järgi.

Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele:

Õpilane

- 1) kasutab materjale säästlikult;
- 2) valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- 3) käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- 4) kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades;

- 5) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;
- 6) valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid.

Tööviisid

Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (möötmise, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, vestmine, saagimine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).

Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Jõukohaste esemete valmistamine.

Õpilane

- 1) kasutab materjale säästlikult;
- 2) valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- 3) käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- 4) kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades;
- 5) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; 6) valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid

Kodundus

- 1) Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine.
- 2) Rõivaste ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen.

Õpilane:

- 1) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses ning peab vajalikuks sortida jäätmeid
- 2) selgitab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest.

2.KLASS

Teemad, õppesisu, õpitulemused ja lõiming

Materjal

Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine.

Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine.

Ideede leidmine erinevate materjalide korduskasutuseks

Õpilane:

- 1) eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne);
- 2) võrdleb materjalide üldisi omadusi
- 3) oskab materjale ühendada ja kasutada.

Kavandamine

Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval.

Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil, Ideede esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.

Õpilane

- 1) kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;
- 2) kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid.

Töötamine

Töötamine suulise juhendamise järgi.

Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.

Õpilane

- 1) töötab õpetaja suulise juhendamise järgi;
- 2) julgeb oma idee teostamises ise võimalusi valida;
- 3) toob näiteid õpetusega soetud igapäevaelus;
- 4) tutvustab ja hindab oma tööd;

Tööviisid

Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, vestmine, saagimine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).

Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.

Jõukohaste esemete valmistamine.

Õpilane

- 1) kasutab materjale säästlikult;
- 2) valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- 3) käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- 4) kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades;
- 5) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;
- 6) valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid.

Kodundus

Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine.

Rõivaste ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen.

Õpilane:

- 1) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses ning peab vajalikuks sortida jäätmeid
- 2) selgitab isikliu hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest.

3.KLASS**Teemad, õppesisu, õpitulemused ja lõiming**Materjalid

Pisiesemete kasutamine meisterdamiseks, neist mänguasjade, mudelite, makettide konstrueerimine. Detailide erinevad ühendusviisid. Materjalide korduskasutus.

Saagimine, vestmine, liimimine, naelutamine.) Tööde viimistlemine, lihvimine, värvimine.

Õhukese pleki voolimine.

Õpilane

- 1) eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne);
- 2) käsitleda ja hooldada lihtsamaid tööriistu (käärid; nuga; noel; naaskel, haamer)
- 3) oskab materjale ühendada ja kasutada.
- 4) võrdleb materjalide üldisi omadusi

Kavandamine

Lihtsate mänguasjade ja dekoratiivesemete kavandamine ja valmistamine.

Lihtsamate dekoratiivesemete ja ehete kavandamine ja valmistamine.

Õpilane

- 1) kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;
- 2) kavandab ja valmistab lihtsamaid esemeid/tooteid;
- 3) märkab esemetel rahvuslikke elemente.

Töötamine

Töötamine suulise juhendamise järgi.

Töötamine lihtsamate tööjuhendite järgi iseseisvalt.

Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele

Õpilane

- 1) töötab iseseisvalt lihtsate tööjuhendite järgi
- 2) julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda;
- 3) toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust;
- 4) arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle

Materjalid

Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine,

lõikamine, voolimine, vestmine, saagimine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).

Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.

Jõukohaste esemete valmistamine

Õpilane

- 1) kasutab materjale säästlikult;
- 2) valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- 3) käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- 4) kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades;
- 5) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid (long; riie; nõöbid jne)
- 6) valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid.
- 7) oskab nõela niidistada; teha lihtsamaid õmbluspisteid ja tikkpisteid;
- 8) teab ning oskab teha lihtsamaid heegelsilmuseid.

Kodundus

Ruumide korrastamine ja kaunistamine.

Rõivaste ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Laua katmine ja kaunistamine.

Käitumisnormid

Õpilane

- 1) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses ning peab vajalikuks sorteerida jäätmeid;
- 2) õpib tundma säästliku majandamise põhimõtteid;
- 3) selgitab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;
- 4) käituda viisakalt söögilauas, kodus ja väljaspool kodu

Lõiming

I kooliastmes õpetatakse kunsti ja tööõpetust lõimituna.

Lõiming teiste ainetega:

Eesti keel – suuline eneseväljendus, objektid kirjeldamine

Loodus - inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, looduskeskkond ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadused

Matemaatika - mõõtmine ja võrdlemine, geomeetrilised kujundid

Kehaline kasvatus – teemaatilised liikumismängud, oma keha tundma õppimine

6. VÕÖRKEELED

Võõrkeelte õpetamise eesmärk on kujundada õpilastes eakohane võõrkeelepädevus, s.o suutlikkus mõista ja tõlgendada võõrkeeles esitatut, suhelda eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid; mõista ja väärtustada erinevaid kultuure, oma kultuuri ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi; mõista, et elus on vaja vallata mitut võõrkeelt.

Lapseeas on võime omandada uusi keeli väga hästi arenenud, kuid õppimise tempo ei ole liiga kiire. Võõrkeele õpe käib käsikäes lapse sotsiaalse arengu ning küpsusega.

Lilleoru Põhikoolis õpitakse A-võõrkeelena alates 1. klassist inglise keelt, 2. klassis alustatakse vene keele kui B-võõrkeele õpinguid.

1. klass

Inglise keel - 1

2. klass

Inglise keel – 2

Vene keel – 1

3. klass

Inglise keel – 3

Vene keel – 1

Süvendatud keeleõppe varase alustamise põhjuseks on selles vanuses laste vastuvõtlikkus võõrkeelte õppele.

Keeleoskuse taotletav hea tase 3. klassi lõpuks

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Inglise keel	A 1.2	A 1.2	A 1.2	A 1.2
Vene keel	A 1.1	A 1.1	A 1.1	A 1.1

INGLISE KEEL

1. KLASS

Õpitulemused

1. klassi lõpetaja:

- oskab aeglates kõnes ära tunda õpitud sõnu ja fraase;
- reageerib pöördumistele adekvaatselt (tervitused);
- tunneb õpitava keele tähemärke ja tunneb tekstis tuttavad sõnad ja fraasid.;
- oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust;
- tunneb huvi ja omandab teadmisi õpitava keele kultuuriruumist;
- töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas.

Õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad:

1. Mina: nimi, vanus, elukoht, välimus, riietus.
2. Perekond ja kodu: pereliikmed, sugulased, maja, korter, aed, õu.
3. Sõbrad: nimi, vanus, välimus, elukoht.
4. Keskkond, kodukoht: loomad, linnud, taimed, liiklusvahendid.
5. Õpitavat keelt kõnelevad maad: keel, pealinn.
6. Õppimine ja töö: sõbrad, õpioskused, õppevahendid, kooliruumid, kellaaeg.
7. Harrastused ja kultuur: huvialad, tegevused, mängud.

Õppetegevused

1) kuulamisel

- tunneb õpitava keele teiste hulgast ära
- saab aru lihtsatest, temale tuttavatest sõnadest, lauludest, lühitekstidest

2) oskab kõnelemisel

- tervitada ja hüvasti jätta
- ennast tutvustada
- paluda ja tänada
- soovida õnne sünnipäevaks
- ütelda oma vanust ja numbreid 1-20

3) lugemisel

- oskab pilti kokku viia kirjeldusega

4) kirjutamisel

- teha ära kirja tahvliilt ja õpikust

Hindamine

1. klassis hinnatakse õppe alguses põhiliselt õpilase kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust. Hinnates kasutatakse suulisi või kirjalikke sõnalisi hinnanguid, mis toovad esile õpilase tugevused ja edusammud. Õpilane õpib ka ise õpetaja juhendamisel oma tööle hinnangut andma.

2.KLASS**Õpitulemused**

2. klassi lõpetaja:

- 1) oskab kõnes ära tunda õpitud sõnu ja fraase ning neid kirjutada;
- 2) reageerib pöördumistele adekvaatselt (tervitused, tööülesanded jms);
- 3) tunneb õpitava keele tähemärke ja tunneb tekstis tuttavad sõnad ja fraasid;
- 4) oskab lühidalt tutvustada iseennast, oma ümbrust ja oma sõpru;
- 5) tunneb huvi ja omandab teadmisi õpitava keele kultuuriruumist;
- 6) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas.

Õppesisu

Teemavaldkonnad:

1. Mina ja teised.
2. Enese ja kaaslaste tutvustus: nimi, vanus, elukoht, välimus, riietus.
3. Kodu ja lähiümbus.
4. Pereliikmed, kodu asukoht: igapäevased kodused tööd ja tegemised, maja, korter, aed, õu.
5. Kodukoht Eesti. Riik, pealinn; aastaajad, kodukoha kirjeldus.
6. Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Lihtsad tegevused kodus ja koolis ning nende tegevustega seotud vahendid.
7. Sõbrad, õpioskused, õppevahendid, kooliruumid, kellaaeg, kuunimetused, nädalapäevad.
8. Lemmikloomad.
9. Vaba aeg. Lemmiktegevused ja eelistused, huvialad, tegevused, mängud.

Õppetegevused

1) kuulamisel

- tunneb õpitava keele teiste hulgast ära
- saab aru õpetaja poolt antud korraldustest ja reageerib nendele adekvaatselt
- saab aru lihtsatest, temale tuttavatest sõnadest, lauludest, lühitekstidest

2) oskab kõnelemisel

- tervitada ja hüvasti jätta
- ennast ja oma sõpra tutvustada
- paluda ja tänada
- soovida õnne sünnipäevaks
- ütelda oma vanust ja numbreid 1-20
- ütelda oma ja küsida sõbra telefoninumbrit
- nimetada päevaaegu, kellaaega (täistunnid)
- õpitud sõnavara piires rääkida kodust, perekonnast, sõpradest, koolitarvetest
- end igapäevastes lihtsates olukordades arusaadavaks teha

3) lugemisel

- saab aru tuttava sõnavaraga lühitekstidest
- oskab pilti kokku viia kirjeldusega

4) kirjutamisel

- teha ära kirja tahvliilt ja õpikust
- juhendamisel lõpetada lauseid

Hindamine

2. klassi igal trimestril saab õpilane tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu vormis oma oskuste kohta. Hinnatakse suulist esinemist, sh hääldust, kuulamisoskust ja rääkimisoskust. Loovtööde puhul hinnatakse õpilaste aktiivsust ja hoolikust. Iga õppeperioodi lõpus analüüsivad õpilased kas vestluse või eneseanalüüsi lehtede abil tehtud tööd (mida õpiti, mida oskan hästi, mida on vaja veel õppida).

3.KLASS

Õpitulemused:

3. klassi lõpetaja:

- oskab aeglaselt kõnes ära tunda õpitud sõnu ja fraase, saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest;
- oskab vestluskaaslaselt tema isiku kohta küsida lihtsaid küsimusi ja neile ka vastata;
- reageerib pöördumistele adekvaatselt (tervitused, tööjuhised);
- tunneb õpitava keele tähemärke ja tunneb tekstis tuttavat sõnad ja fraasid;
- loeb lühikesi tekste ja leiab neist vajaliku faktiinfo; tekstist arusaamiseks oskab kasutada õppesõnastikku;
- saab lugemisel aru lihtsatest inglisekeelsetest tööjuhenditest;
- oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust, oskab õpitud sõnavara ja lausemallide piires kirjeldada pilti ja saab hakkama lihtsate dialoogidega õpitud teemade piires;
- oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teistest inimestest, oskab mudeli järgi kirjutada lihtsaid lühijutte ja täita lihtsat küsimustikku;
- tunneb huvi ja omandab teadmisi õpitava keele kultuuriruumist;
- rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja- strateegiaid ja töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- seab endale õpieesmärgid ja hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Õppesisu

Teemavaldkonnad:

1. Mina - kehaosad, riietus, lemmiktegevused.
2. Perekond ja kodu - pereliikmed, sugulased, aadress, maja, korter, aed, õu.
3. Sõbrad - nimi, vanus, elukoht, riietus, omadused, ühised tegevused.
4. Keskkond, kodukoht, Eesti - aastaajad, loomad, linnud.
5. Õpitavat keelt kõnelevad maad - tähtsamad pühad (jõulud, valentini päev).
6. Igapäevased tegevused - söögikorrad, toit ja toiduained, tee küsimine ja juhatamine.
7. Õppimine ja töö - koolipäev, sõbrad, õppevahendid.
8. Harrastused ja kultuur - huvialad, sport.

Õppetegevused

1) kuulamisel

- tunneb õpitava keele teiste hulgast ära
- saab aru õpetaja poolt antud korraldustest ja reageerib nendele adekvaatselt
- saab aru lihtsatest, temale tuttavatest sõnadest, lauludest, lühitekstidest

2) oskab kõnelemisel

- tervitada ja hüvasti jätta
- ennast ja oma sõpra tutvustada
- paluda ja tänada
- soovida õnne sünnipäevaks
- ütelda oma vanust ja numbreid 1-20
- ütelda oma ja küsida sõbra telefoninumbrit
- nimetada päevaaegu, kellaaega (täistunnid)
- hääldata oma nime
- õpitud sõnavara piires rääkida kodust, perekonnast, sõpradest, koolitarvetest
- end igapäevastes lihtsates olukordades arusaadavaks teha

3) lugemisel

- saab aru tuttava sõnavaraga lühitekstidest
- oskab pilti kokku viia kirjeldusega
- oskab õige intonatsiooni, rõhu ja rütmiga lugeda õpitud dialooge, lühijutte, luuletusi

4) kirjutamisel

- õigesti kirjutada harjutuste, ristsõnade jt. ülesannete lahendamiseks vajalikke sõnu
- teha ära kirja tahvlilt ja õpikust
- juhendamisel lõpetada lauseid
- kirjutada etteütlust õpitud teksti järgi

Hindamine

3. klassi igal hindamisperioodil on 1-2 tööd, kus hinnatakse lugemist, kirjutamist ja keelestruktuure. Hinnatakse ka suulist esinemist, sh hääldust.

Kuulamisoskusele antakse suuline hinnang. Samuti hinnatakse rääkimisoskuse arengut. Loovtööde puhul hinnatakse õpilaste aktiivsust ja hoolikust. Õpilasele antakse suulist tagasisidet tema edusammude kohta erinevates osaoskustes. Iga

õppeperioodi lõpus analüüsivad õpilased kas vestluse või eneseanalüüsi lehtede abil tehtud tööd (mida õpiti, mida oskan hästi, mida on vaja veel õppida).

VEENE KEEL

2. klassis alustatakse tutvumist vene keele foneetika, tähestiku, tähekujude ja kõlaga. Põhirõhk on kõnekeelel ja tavapärase väljendite omandamisel. Õpilased omandavad põhisonavara, mis on vajalik kõige tavalisemal suhtlusel. Õpilastel on juba kogemus võõrkeele õppimisest, mis võimaldab omandatu üle kanda uue võõrkeele õppimisele.

2. KLASS

Õpitulemused

2. klassi lõpetaja:

- oskab aeglaselt kõnes ära tunda õpitud sõnu ja fraase;
- reageerib pöördumistele adekvaatselt (tervitused);
- tunneb õpitava keele tähemärke ja tunneb tekstis tuttavad sõnad ja fraasid.;
- oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust.
- tunneb huvi ja omandab teadmisi õpitava keele kultuuriruumist;
- töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas.

Õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad:

1. Mina: nimi, vanus, elukoht, välimus, riietus.
2. Perekond ja kodu: pereliikmed, sugulased, maja, korter, aed, õu.
3. Sõbrad: nimi, vanus, välimus, elukoht.
4. Keskkond, kodukoht: loomad, linnud, taimed, liiklusvahendid.
5. Õpitavat keelt kõnelevad maad: keel, pealinn.
6. Õppimine ja töö: sõbrad, õpioskused, õppevahendid, kooliruumid, kellaeg.
7. Harrastused ja kultuur: huvialad, tegevused, mängud.

Õppetegevused

1) kuulamisel

- tunneb õpitava keele teiste hulgast ära
- saab aru lihtsatest, temale tuttavatest sõnadest, lauludest, lühitekstidest

2) oskab kõnelemisel

- tervitada ja hüvasti jätta

- ennast tutvustada
- paluda ja tänada
- soovida õnne sünnipäevaks
- ütelda oma vanust ja numbreid 1-20

3) lugemisel

- oskab pilti kokku viia kirjeldusega

4) kirjutamisel

- teha ära kirja tahvlilt ja õpikust

Hindamine

2. klassis hinnatakse õppe alguses põhiliselt õpilase kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust. Hinnates kasutatakse suulisi või kirjalikke sõnalisi hinnanguid, mis toovad esile õpilase tugevused ja edusammud. Õpilane õpib ka ise õpetaja juhendamisel oma tööle hinnangut andma.

3. KLASS

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- 1) oskab kõnes ära tunda õpitud sõnu ja fraase ning neid kirjutada;
- 2) reageerib pöördumistele adekvaatselt (tervitused, tööülesanded jms);
- 3) tunneb õpitava keele tähemärke ja tunneb tekstis tuttavad sõnad ja fraasid.;
- 4) oskab lühidalt tutvustada iseennast, oma ümbrust ja oma sõpru;
- 5) tunneb huvi ja omandab teadmisi õpitava keele kultuuriruumist;
- 6) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas.

Õppesisu

Teemavaldkonnad:

1. Mina ja teised.
2. Enese ja kaaslaste tutvustus; enesetunne, välimuse kirjeldus.
3. Kodu ja lähiümbus.
4. Pereliikmed ja sugulased, pereliikmete tegevusalad; kodu asukoht.
5. Kodukoht Eesti.
6. Riik, pealinn, rahvused; aastaajad ja ilm.

7. Igapäevaelu. Õppimine ja töö.
8. Lihtsamad tegevused kodus ja koolis ning nendega seonduvad esemed.
9. Vaba aeg.
10. Lemmiktegevused ja eelistused.

Õppetegevused

1) kuulamisel

- tunneb õpitava keele teiste hulgast ära
- saab aru õpetaja poolt antud korraldustest ja reageerib nendele adekvaatselt
- saab aru lihtsatest, temale tuttavatest sõnadest, lauludest, lühitekstidest

2) oskab kõnelemisel

- tervitada ja hüvasti jätta
- ennast ja oma sõpra tutvustada
- paluda ja tänada
- soovida õnne sünnipäevaks
- ütelda oma vanust ja numbreid 1-20
- ütelda oma ja küsida sõbra telefoninumbrit
- nimetada päevaaegu, kellaaega (täistunnid)
- õpitud sõnavara piires rääkida kodust, perekonnast, sõpradest, koolitarvetest
- end igapäevastes lihtsates olukordades arusaadavaks teha

3) lugemisel

- saab aru tuttava sõnavaraga lühitekstidest
- oskab pilti kokku viia kirjeldusega

4) kirjutamisel

- teha ära kirja tahvlilt ja õpikust
- juhendamisel lõpetada lauseid

Hindamine

3. klassi igal trimestril saab õpilane tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu vormis oma oskuste kohta. Hinnatakse suulist esinemist, sh hääldust, kuulamisoskust ja rääkimisoskust. Loovtööde puhul hinnatakse õpilaste aktiivsust ja hoolikust. Iga õppeperioodi lõpus analüüsivad õpilased kas vestluse või

eneseanalüüsi lehtede abil tehtud tööd (mida õpiti, mida oskan hästi, mida on vaja veel õppida).

8. KEHALINE KASVATUS

1. KLASS

2 tundi õppenädalas, 70 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu, õpitulemused ja lõiming

Teadmised spordist ja liikumisviisidest

Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele. Liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslastega, oma soorituse kirjeldamine ning hinnangu andmine.

Ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatuse tunnis; ohutu ja kaaslasi arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes; ohutu liiklemine sportimispaikadesse ja kooliteel.

Hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest.

Elementaarsed teadmised spordialadest.

Võimlemine

Rivikorra harjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal, kujundliikumised.

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkikkõnd, kõnd kandadel, liikumine juurdevõtusammuga kõrvale, rivisamm (P) ja võimlejasamm (T).

Üldkoormavad ja koordinatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine, hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale, lihtsad koordinatsiooniharjutused.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja vahenditega saatelugemise ning muusika saatel.

Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt, rippseis, ripped ja toengud.

Akrobaatilised harjutused. Veered kägeras, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tirelik, tirel ette, veere taha turiseisu, kaarsild.

Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel ja pingil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksumme, päkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad

liikumismängud.

Joogalikud võimlemisharjutused, harjutuste nimetused.

Jooks, hüpped, visked

Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kiirendusjooks, kestavusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga.

Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped parema ja vasaku jalaga.

Visked. Viskepalli hoie. Tennispallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt.

Liikumismängud

Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamisega.

Liikumismängud väljas/maastikul.

Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitsemise harjutused: pörgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine.

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Rahvastepall.

Suusatamine

Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine. Õige kepihoie, suusarivi. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel. Paaristõukeline sammuta ja vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis.

Tantsuline liikumine

Eesti traditsioonilised laulumängud; lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud.

Liikumine ruumis kasutades erinevaid suundi, tasandeid ja tantsujooniseid üksi, paaris ja grupis. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule.

Õpitulemused

Õpilane:

1. kirjeldab, miks õpilane peab olema kehaliselt aktiivne;
2. sooritab põhiliikumisviise liigutusoskuste tasemel;
3. teab (kirjeldab), kuidas tuleb käituda kehalise kasvatuse tunnis (võimlas, staadionil, maastikul jne), täidab õpetaja seatud ohutusnõudeid ja hügieenireegleid; loetleb ohuallikaid liikumis- ja sportimispaikades, kooliteel ning kirjeldab ohutu liikumise/sportimise/liiklemise võimalusi;
4. sooritab õpetaja juhendamisel kontrollharjutusi; annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);
5. teab, kuidas käituda kehalisi harjutusi sooritades: on viisakas, sõbralik ja abivalmis; täidab kokkulepitud (mängu)reegleid; kasutab heaperemehelikult kooli spordivahendeid ja -inventari;
6. loetleb spordialasid;
7. harjutab aktiivselt kehalise kasvatuse tundides; oskab iseseisvalt ja koos kaaslastega ohutult mängida liikumismänge; tahab õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise.

Võimlemine

Õpilane:

8. oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T);
9. sooritab tireli ette, turiseisu;
10. hüpleb hüpitsat tiirutades ette.
11. sooritab lihtamaid joogaasendeid, nimetab asendite nimetused

Jooks, hüpped, visked

Õpilane:

12. jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega;
13. läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsti;
14. sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes;
15. sooritab palliviske paigalt;
16. sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta.

Liikumismängud

Õpilane:

17. sooritab harjutusi palli põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge;
18. mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.

Suusatamine

Õpilane:

19. suusatab paaristõukelise sammuta sõiduviisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga;
20. läbib järjest suusatades 1 km (T) / 1 km (P) distantsi.

Tantsuline liikumine

Õpilane:

21. mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge;
22. liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile.

Lõimig

Matemaatika: jooksudistantside hindamine, kaugushüppe mõõtmine;

Inimeseõpetus: suhted sõpradega, hügieenireeglid ja nende täitmise vajadus, käitumine erinevates olukordades ja kohtades, koostööoskus ja selle kasutamine, kehalise aktiivsuse vajadus, riietumine vastavalt ilmastikule;

Muusika: rütmi tunnetamine, tantsuline liikumine, koordinatsiooni areng;

Eesti keel: sporditerminid sõnavaras, laulumängud, riimumine;

Loodusõpetus: ilmastiku jälgimine ja arvestamine, loodushoid, käitumine looduses.

Läbivad teemad

Tervis ja ohutus. Tervisliku eluviisi tähtsustamine, ohutusreeglite ja hügieeninõuete selgitamine.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kehalise aktiivsuse seos tervise ja töövõimega, erinevate spordialade tutvustamine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Loodushoid, käitumine looduses.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Osalemine spordi- ja tantsuüritustel, treeningrühmade tegevuse tutvustamine.

Kultuuriline identiteet. Liikumine ja erinevad liikumisviisid kultuuri osana.

Teabekeskkond. Eakohaste raamatute, ajakirjanduse tutvustamine.

Väärtused ja kõlblus. Ausa mängu põhimõtete järgimine, reeglitest kinnipidamine.

2.KLASS

3 tundi õppenädalas, 105 tundi

Teemad, õppesisu, õpitulemused ja lõiming

Teadmised spordist ja liikumisviisidest

Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele. Liikumissoovitused I kooliastme õpilasele. Liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslastega, oma kaaslase soorituse kirjeldamine ning hinnangu andmine.

Ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatuse tunnis; ohutu ja kaaslaste arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes; ohutu liiklemine sportimispaikadesse ja kooliteel.

Hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel.

Elementaarsed teadmised spordialadest.

Võimlemine

Rivikorra harjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal.

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkikkõnd, kõnd kandadel, liikumine juurdevõtusammuga kõrvale, rivisamm (P) ja võimlejasamm (T).

Üldkoormavad ja koordinatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärhüplemine, hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale, koordinatsiooniharjutused.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita muusika saatel.

Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt, rippseis.

Akrobaatilised harjutused. Veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, trel ette, kaldpinnalt trel taha, veere taha turiseisu, kaarsild.

Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel ja pingil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme, päkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud.

Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt.

Jooks, hüpped, visked

Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kiirendusjooks, kehvusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga.

Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta.

Visked. Viskepalli hoie. Tennispallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt ja kolme sammu hooga.

Tantsuline liikumine

Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud; lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud. Liikumine ruumis kasutades erinevaid suundi. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule. Tantsuelemendid (aeg, ruum, jõud, keha) loovas tantsualases ja mängulises tegevuses. Tasakaalu- ja koordinatsiooniharjutused. Liikumine ruumis (suunad, tasandid), liigutuse iseloomu eristamine (jõuline, sujuv, terav, voolav). Tantsutunnis kasutatavad terminid ja väljendid.

Liikumismängud

Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamisega.

Liikumismängud väljas/maastikul.

Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitsemise harjutused: põrgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine.

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Rahvastepall.

Suusatamine

Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine.

Õige kepihoie, suusarivi. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel.

Paaristõukeline sammuta ja vahelduvtõukeline ühesammuline sõiduviis.

Õpitulemused

Õpilane:

1. nimetab põhjusi, miks õpilane peab olema kehaliselt aktiivne;
2. omandab kooliastme ainekavva kuuluvate liikumisviiside/kehaliste harjutuste tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures); sooritab põhiliikumisviise liigutusoskuste tasemel;
3. teab (kirjeldab), kuidas tuleb käituda kehalise kasvatuses tunnis (võimlas, staadionil, maastikul jne), täidab õpetaja seatud ohutusnõudeid ja hügieenireegleid; loetleb ohuallikaid liikumis- ja sportimispaikades ja kooliteel ning kirjeldab ohutu liikumise/sportimise/liiklemise võimalusi;
4. sooritab õpetaja juhendamisel kontrollharjutusi; annab hinnangu kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);
5. teab, kuidas käituda kehalise harjutuse sooritamisel: on viisakas, sõbralik ja abivalmis; täidab kokkulepitud (mängu)reegleid; kasutab heaperemehelikult kooli spordivahendeid ja -inventari;
6. loetleb mõningaid spordialasid
7. harjutab aktiivselt kehalise kasvatuses tundides; oskab iseseisvalt ja koos kaaslastega ohutult mängida liikumismänge; tahab õppida uusi kehalise harjutusi ja liikumisviise.

Teadmised spordist ja liikumisviisidest

Õpilane:

1. kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele; nimetab põhjusi, miks ta peab olema kehaliselt aktiivne;
2. oskab käituda kehalise kasvatuses tunnis, liikudes/sportides erinevates sportimispaikades ning liigeldes tänaval; järgib õpetaja seatud reegleid ja

ohutusnõudeid; täidab mängureegleid; teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid;

3. annab hinnangu kehalisele koormusele (kerge/raske);
4. loetleb mõningaid spordialasid.

Võimlemine

Õpilane:

5. oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T);
6. sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) muusika või saatelugemise saatel;
7. sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha;
8. hüpleb hüpitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest).

Jooks, hüpped, visked

Õpilane:

9. jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega;
10. läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi;
11. sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus;
12. sooritab palliviske paigalt
13. sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta.

Liikumismängud

Õpilane:

14. sooritab harjutusi erinevaid palle pörgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge;
15. mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.

Suusatamine

Õpilane:

16. suusatab paaristõukelise sammuta sõiduviisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga;
17. laskub mäest põhiasendis;
18. läbib järjest suusatades 1 km (T) / 2 km (P) distantsi.

Tantsuline liikumine

19. liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile.

Lõimig

Matemaatika: jooksudistantside hindamine, kaugushüppe mõõtmine.

Inimeseõpetus: suhted sõpradega, hügieenireeglid ja nende täitmise vajadus, käitumine erinevates olukordades ja kohtades, koostööoskus ja selle kasutamine, kehalise aktiivsuse vajadus, riietumine vastavalt ilmastikule.

Eesti keel: sporditerminid sõnavaras, laulumängud, riimumine.

Loodusõpetus: ilmastiku jälgimine ja arvestamine, loodushoid, käitumine looduses.

Läbivad teemad

Tervis ja ohutus. Tervisliku eluviisi tähtsustamine, ohutusreeglite ja hügieeninõuete selgitamine.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kehalise aktiivsuse seos tervise ja töövõimega, erinevate spordialade tutvustamine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Loodushoid, käitumine looduses.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Osalemine spordi- ja tantsuüritustel, treeningrühmade tegevuse tutvustamine.

Kultuuriline identiteet. Liikumine ja erinevad liikumisviisid kultuuri osana;

Teabekeskkond. Eakohaste raamatute, ajakirjanduse tutvustamine;

Väärtused ja kõlblus. Ausa mängu põhimõtete järgimine, reeglitest kinnipidamine

3. KLASS

3 tundi õppenädalas, 105 tundi

Teemad, õppesisu, õpitulemused ja lõiming

Teadmised spordist ja liikumisviisidest

Liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele. Liikumissoovitused 3.klassi õpilasele. Liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslastega, oma kaaslase soorituse kirjeldamine ning hinnangu andmine.

Ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatuse tunnis; ohutu ja kaaslast arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes; ohutu liiklemine sportimispaikadesse ja kooliteel.

Hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel. Elementaarsed teadmised spordialadest, Eesti sportlastest

Võimlemine

Rivikorra harjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal, kujundliikumised.

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkkkõnd, kõnd kandadel, liikumine juurdevõtusammuga kõrvale, rivisamm (P) ja võimlejasamm (T).

Üldkoormavad ja koordinatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärhüplemine, hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale, koordinatsiooniharjutused.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja vahenditega saatelugemise ning muusika saatel.

Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt, rippseis, ripped ja toengud.

Akrobaatilised harjutused. Veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, trel ette, kaldpinnalt trel taha, veere taha turiseisu, kaarsild, toengkägarast ülesirutushüpe maandumisasendi fikseerimisega.

Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel, pingil ja poomil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme, päkkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud.

Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.

Jooks, hüpped, visked

Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kiirendusjooks, kestavusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos

stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga.

Hüpped. Paigalt kaugushüpe. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped parema ja vasaku jalaga. Kõrgushüpe otsehoolt.

Visked. Viskepalli hoie. Tennispallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt ja kolme sammu hooga.

Liikumismängud

Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul.

Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitsemise harjutused: pörgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine.

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Rahvastepall.

Suusatamine

Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine.

Õige kepihoie, suusarivi. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel.

Trepptõus, käärtõus. Sahkpidurdus. Laskumine põhiasendis. Paaristõukeline sammuta ja vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis.

Tantsuline liikumine

Eesti traditsioonilised laulumängud ja tantsud; lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud. Liikumine ruumis kasutades erinevaid suundi, tasandeid ja tantsujooniseid üksi, paaris ja grupis. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule.

Ujumine

Veega kohanemine; sukeldumine sh pinnalt ning vee all ujumine; sügavasse vette hüppamine ja kukkumine; hõljumisoskus; kehaasendi vahetamine vees vertikaalist

horisontaali; iseenda pööramine ümber oma keha pikitelje (sirutatud horisontaalasendis vee peal hõljumine ning rullumine rinnuli asendist selili ja vastupidi); iseenda hoidmine veepinnal võimalikult energiasäästlikult (võimalikult vähese liikumisega); libisemine sh iseenda pööramine ümber oma keha pikitelje (sirutatud horisontaalasendis libisemine ning rullumine rinnuli asendist selili asendisse ja vastupidi);

rinnuli ja selili vee peal edasiliikumine, sh vasakule ja paremale keeramine nii rinnuli kui ka selili asendis; b) rinnuli ja selili asendis ujumine; lõdvestunult ja rütmiliselt hingamine, nii et see oleks tõmbe ajal optimaalne ja kere säilitaks samal ajal võimalikult sirutatud voolujoonelise horisontaalasendi.

Õpitulemused

Õpilane:

1. kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele; nimetab põhjusi, miks õpilane peab olema kehaliselt aktiivne;
2. omandab kooliastme ainekavva kuuluvate liikumisviiside/kehaliste harjutuste tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures); sooritab põhiliikumisviise liigutusoskuste tasemel;
3. teab (kirjeldab), kuidas tuleb käituda kehalise kasvatuse tunnis (võimlas, staadionil, maastikul jne), täidab õpetaja seatud ohutusnõudeid ja hügieenireegleid; loetleb ohuallikaid liikumis- ja sportimispaikades ja kooliteel ning kirjeldab ohutu liikumise/sportimise/liiklemise võimalusi;
4. sooritab õpetaja juhendamisel kontrollharjutusi; annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);
5. teab, kuidas käituda kehalisi harjutusi sooritades: on viisakas, sõbralik ja abivalmis; täidab kokkulepitud (mängu)reegleid; kasutab heaperemehelikult kooli spordivahendeid ja -inventari;
6. loetleb spordialasid ja nimetab Eesti tuntud sportlasi; nimetab Eestis toimuvaid spordivõistlusi ning tantsuüritusi;

7. harjutab aktiivselt kehalise kasvatuse tundides; oskab iseseisvalt ja koos kaaslastega ohutult mängida liikumismänge; tahab õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise.

Teadmised spordist ja liikumisviisidest.

Õpilane:

8. kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele; nimetab põhjusi, miks ta peab olema kehaliselt aktiivne;
9. oskab käituda kehalise kasvatuse tunnis, liikudes/sportides erinevates sportimispaikades ning liigeldes tänaval; järgib õpetaja seatud reegleid ja ohutusnõudeid; täidab mängureegleid; teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid;
10. annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);
11. loetleb spordialasid ja nimetab tuntud Eesti sportlasi.

Võimlemine

Õpilane:

12. oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T);
13. sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) muusika või saatelugemise saatel;
14. sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha;
15. hüpleb hüpitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest).

Jooks, hüpped, visked

Õpilane:

16. jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega;
17. läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsti;
18. sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus;
19. sooritab palliviske paigalt ja kolmesammulise hooga;
20. sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta.

Liikumismängud

Õpilane:

21. sooritab harjutusi erinevaid palle pörgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge;
22. mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.

Suusatamine

Õpilane:

23. suusatab paaristõukelise sammuta sõiduviisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga;
24. laskub mäest põhiasendis;
25. läbib järjest suusatades 2 km (T) / 3 km (P) distantsi.

Tantsuline liikumine

Õpilane:

26. mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge;
27. liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile.

Ujumine

Õpilane:

28. suudab hüpata vette, mis ulatub üle pea;
29. oskab ujuda, sealhulgas vee pinnal hõljuda;
30. vees sukelduda ja haarata käega veekogu põhjast ese;
31. rinnuli ja selili asendis kokku 200 meetrit edasi liikuda;
32. oskab väljuda veest;
33. hindab adekvaatselt oma võimeid vees ja rakendab eakohaseid vee-ohutusalaseid oskusi

Lõimig

Matemaatika: jooksudistantside hindamine, kaugushüppe mõõtmine.

Inimeseõpetus: suhted sõpradega, hügieenireeglid ja nende täitmise vajadus, käitumine erinevates olukordades ja kohtades, koostööoskus ja selle kasutamine, kehalise aktiivsuse vajadus, riietumine vastavalt ilmastikule.

Muusika: rütmi tunnetamine, tantsuline liikumine, koordinatsiooni areng.

Eesti keel: sporditerminid sõnavaras, laulumängud, riimumine.

Loodusõpetus: ilmastiku jälgimine ja arvestamine, loodushoid, käitumine looduses.

Läbivad teemad

Tervis ja ohutus. Tervisliku eluviisi tähtsustamine, ohutusreeglite ja hügieeninõuete selgitamine.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kehalise aktiivsuse seos tervise ja töövõimega, erinevate spordialade tutvustamine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Loodushoid, käitumine looduses.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Osalemine spordi- ja tantsuüritustel, treeningrühmade tegevuse tutvustamine.

Kultuuriline identiteet. Liikumine ja erinevad liikumisviisid kultuuri osana.

Teabekeskkond. Eakohaste raamatute, ajakirjanduse tutvustamine.

Väärtused ja kõlblus. Ausa mängu põhimõtete järgimine, reeglitest kinnipidamine.

9. TEADLIKU MUUTUSE KUNST

1.-3. KLASS

Õppemaht: 1 tund nädalas, 35 õppetundi aastas

Teemad ja õppesisu, õppe eesmärk, õpitulemused

Teemad ja õppesisu

Sissejuhatav osa – lihtsad mindfulness-i harjutused. Meeskonnamängud, vestlused ja grupidööd tähelepanu (teadvustamise) rolli avastamiseks igapäevases elus.

Tähelepanumängud ja lõdvestuharjutused.

Tähelepanu ja keskendumine – meeskonnamängud, et avastada seosed keskendumisoscuse ja koostöövalmiduse vahel.

Tähelepanu (teadlikkuse) olemus, selle kasutamine läbi erinevate meelte, tähelepanu võimalused ja piirid.

Keskendumise olemus - keskendumisharjutused – ja mängud.

Füüsiline keha ja viis tunnetusvahendit. Mängud füüsilise keha teadvustamiseks ja tema signaalide tundmaõppimiseks. Välja- ja sissepoole suunatud tunnetusvahendid (meeled).

Hingamis- ja lõdvestuharjutused.

Sise- ja välismaailma mõiste. Meeskonna- ja loovmängud sisemaailma ja välismaailma eristamiseks.

Emotsioonid - Meeskonna- ja loovmängud emotsioonide mõju tundmaõppimiseks. Emotsioonide mõju koostööle. Emotsioonide olemus, emotsioonide toimimise seaduspärasused (käivitumine, arenemine, vaibumine), emotsioonide mõju meie igapäevaelule.

Tähelepanu kasutamine emotsioonidega toimetulekul (st tähelepanu juhtimine, harjutused).

Emotsioonide teadvustamine ja nimetamine.

Toimetulek emotsioonidega. Tuntud tehnikad emotsioonidega toime tulekuks - varjamine, asendamine, välja elamine ja alla surumine. (Emotsioonist loobumine läbi taipamise kui väline ja sisemine ei klapi).

Mõistus – meeskonna- ja loovmängud mentaalsete protsesside tundmaõppimiseks ja

nende mõju koostööle. Mõtlemine, meenutamine ja ettekujutamine. Katsed ja harjutused meenutuste ja ettekujutustega. Mõistuse võimalused ja piirid. Tegevused mõistuses toimuvate protsesside teadvustamiseks.

Teadlikkus ja selle kaasamine - teadlikkuse kasutamise mõju koostööle.

Intellekt, see, mis on „üle mõistuse“ mõisted teadlikkus, eristamine, taipamine, intuitsioon ja inspiratsioon. Kuidas need väljenduvad. Seosed eluga – kuidas töötab taipamine. Kuidas toimib eristamine. Kuidas tundub teadlikkus.

Emotsioonidest vabanemine, tehnikate õppimine ja kasutamine

Õppe eesmärk: Meeskonnamängud on vahend, mille kaudu luuakse osalejate grupile erinevaid situatsioone, kus tulevad esile ladusad koostööd häirivad nähtused – iseeneslikult sisemaailmast üleskerkivad harjumuslikud mõttemustrid ja emotsionaalsed reaktsioonid. Mängusituatsioonide analüüsi ja muutmise kaudu taotletakse, et õppija saab seeläbi praktilisi oskusi elu olukordadega paremaks toimetulekuks, kasvab osalejate võime planeerida oma tegevusi ja näha ette oma tegude tulemusi, suureneb paindlikkus kiiresti muutuvate või kriitiliste olukordadega toimetulekul, paraneb oskus võtta vastu infot ja väljendada ennast selgelt erinevates suhtlusolukordades. Õppe korraldamises lähtutakse põhimõttest, et iga inimese sisemaailma reaktsioonid on põhjuseks konfliktidele koostöös igasuguste koostöövormide ja kollektiivide puhul, olgu selleks siis pere, klassikollektiiv või ühiskondlikud suhted. Igaüks saab läbi oma sisemaailma tundmise ja tähelepanu valdamise õppida juhtima oma sisemaailma ja seeläbi mõjutada väliste olukordade kujunemist. Osalejatele õpetatakse sisemaailma ülesehitust ja toimimisprintsipi toetudes Kriya Jooga käsitlese inimest viie keha süsteemist ja õpetusele teadlikkusest

Sissejuhatava (meeskonnamängude) kursuse läbinu mõistab oma sisemaailma ehitust, toimimist, mõjusid ja potentsiaale, oskab ümber käia elu häirivate emotsioonidega.

Õpitulemused:

Taotletakse, et õpilane:

- 1) mõistab tähelepanu- ja keskendumisvõime arendamise vajalikkust;
- 2) märkab oma tähelepanu liikumist sisemistel ja välistel objektidel ning oskab seda juhtida;
- 3) oskab eristada enda sisemaailma protsesse;
- 4) avastab praktiliselt enda väärtuslikeima tööriista– teadlikkuse;
- 5) saab praktilise kogemuse enda tegelikust olemusest;
- 6) taipab, kuidas tema sisemaailma protsessid mõjutavad välist maailma – tema suhteid, käitumist ja eluga toimetulekut;
- 7) mõistab, et probleemid ei vaja mitte edasiarendusi vaid lahendusi;
- 8) saab teada, et iga probleemi kõige „probleemsem“ osa on probleemiga seotud emotsioon;
- 9) teadvustab oma emotsioone (nt ärevus, solvumine, viha, kurbus, ängistus, pettumus jpm);
- 10) mõistab, et emotsioonide ignoreerimisele, varjamisele, asendamisele, väljaelamisele või allasurumisele on olemas tõhus ja toimiv alternatiiv – vabanemine;
- 11) suudab iseseisvalt vabastada automaatselt üleskerkivaid emotsioone

10. MUUSIKA

Muusika õpetamisel hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste rakendamist, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi ning õppe- ja kasvatusesemärke muusikaliste osaoskuste lõikes alljärgnevalt:

- 1) laulmine – aktiivne osavõtt ühislaulmisest, õpitulemustes nimetatud ühislauluvara 7 omandamine;
- 2) pillimäng – musitseerimine kaasmängudes rühmas ja/või üksi;
- 3) omalooming – lihtsa kaasmängu, ostinato või liikumise loomine, ideede väljapakkumine ning teostamine, loominguilisus;
- 4) muusika kuulamine ja muusikalugu, õppekäigud – muusika üle arutlemine, muusikateoste analüüsimine ning oma seisukohtade põhjendamine, osalemine kirjalikes ja suulistes aruteludes;
- 5) tunnist osavõtu aktiivsus – aktiivne osalemine tunni eri osades;
- 6) tunniväline muusikaline tegevus – osalemine koolikooris, orkestris, ansambelis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil (neid punkte arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel).

MUUSIKA

1. KLASS

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu ja õpitulemused, lõiming

Laulmine

Aktiivse, ent loomuliku häälega laulma õpetamine, laulude omandamine kuulmise, rütmipildi ja õpitavate astmete abil. Laulmine üksi ja rühmas.

Muusika sisu ning meeleolu äratundmine. Eakohased laste-, mängu- ja mudellaulud, kaanonid ning teiste rahvaste laulud. Eesti ja vene rahvalaulud ja nende seos kalendritähtpäevadega. Erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laulud õpetaja valikul.

Eesti hümn” (F .Pacius), “Mu koduke”(A. Kiiss) , lastelaul “Lapsed tuppa”

Õpilane:

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga
- 2) ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 3) mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- 4) laulab eesti ja vene rahvalaule seoses kalendritähtpäevadega;
- 5) laulab eakohaseid laste, mängu- ja mudellaule, kaanoneid eesti, vene ja inglise keeles;
- 6) laulab peast kooliastme ühisaule

Pillimäng

Pillimängus kasutatakse keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des; väljendatakse pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des;
- 2) väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu

Omalooming

Luuakse lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Kasutatakse lihtsates kaasmängudes astmemudeleid. Luuaks lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne. Kasutatakse loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

Õpilane:

- 1) loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha, rütmi ja plaatpillidel;
- 2) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Tutvutakse karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus). Kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara. Väljendatakse muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega. Seostatakse muusikapala selle autoritega. Õpitakse eristama kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat.

Õpilane:

- 1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm)
- 2) tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- 3) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- 4) on tutvunud eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisele taustale) rahvalaulu ja rahvapillidega;
- 5) väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega.

Muusikaline kirjaoskus

Rütmifiguurid: astmetel SO, MI, RA, (JO) põhinevad mudelid. Allolevate oskussõnade tähenduste tundmaõppimine:

- a) (meetrum), takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp
- b) koorijuht, koor, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja
- c) muusikapala, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng
- d) rütm, heli, tempo, rõõmus/kurb, vaikselt/valjult, piano, forte.

Õpilane:

- 1) laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi järgi;

- 2) tunneb rütmisilpe TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus, tunneb noodipildi ja kuulamise järgi 2- ja 3-osalist taktimõõtu;
- 3) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
- 4) mõistab õpitud oskussõnade tähendust.

Õppekäigud

Kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suulisel või muul looval viisil. Muusikalise oskussõnavara kasutamine.

Õpilane:

- 1) osaleb meeleldi muusika- ja kultuuriaüritustel, samuti loovtöodes, vestlustes, aruteludes;
- 2) huvitub muusikalisest tegevusest nii koolis kui ka väljaspool kooli;
- 3) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil.

Lõiming

Eesti keel: Õigekiri, silbitamine, teksti tähenduse mõistmine, hääldamine, diktsioon, laulutekstide autorid. Muinasjutt, liisusalmid, regivärss. Oskussõnade kasutamine muusikas, sõnavara rikastamine.

Matemaatika: Arvud, helipikkused, helikõrgused, taktimõõt, laulu vorm, võrdlus, liitmine, lahutamine, loendamine, loogika, mälu.

Kehaline kasvatus – tantsuline liikumine, laulmise tunnis õpitud Eesti traditsioonilised laulumängude kasutamine. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule. Õige kehahoid ja keha tunnetamine laulmisel, hingamine, koordinatsioon, muusikale liikumise kujundamine.

Võõrkeel – erinevate laulude ja salmide õppimine, sobiva meloodia otsimine lugemispalade juurde; Inglise traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud; lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud.

Kunst ja tööõpetus - Lihtsate rütmipillide valmistamine (rütmimunad, papptrumm, kõlakõrred, topsitrumm), rütmikaardid. Kunstitööle sobiva muusikalise pala leidmine. Muusikat iseloomustava kunstitöö loomine.

Loodus – helide eristamine looduses, loodushelide ja muusika seoste loomine.

2. KLASS

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu ja õpitulemused, lõiming

Laulmine

Aktiivse, ent loomuliku häälega laulma õppimine, laulude omandamine kuulmise, rütmipildi ja õpitavate astmete abil, teksti selgitamine ja mõistmine. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid eesti teiste rahvaste laule.

Lauldakse erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul. "Eesti hümn"(F .Pacius), lastelaulud "Teele tee kurekesed", "Tiliseb tiliseb aisakell" (L.Wirkhaus).

Õpilane:

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 2) mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 4) laulab eesti rahvalaule;
- 5) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid eesti ja inglise keeles;
- 6) laulab peast kooliastme ühislause.

Pillimäng

Kasutatakse keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des. Väljendatakse pillimängus muusika sisu ja meeleolu. Seoses pillimänguga õpitakse tundma viiulivõtit, tähtnimesid ja nende asukohta noodijoonestikul.

Õpilane:

- 1) kasutab keha, rütmi ja plaatpille;
- 2) on plokkflöödi esmased mänguvõtted;
- 3) väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

Omalooming

Tutvutakse karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus). Kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara. Väljendatakse muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega. Seostatakse muusikapala selle autoritega. Tutvutakse kuuldeliselt ja visuaalselt eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvalaulu ja rahvapillidega.

Õpilane:

- 1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm,
- 2) tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- 3) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- 4) on tutvunud eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvalaulu ja rahvapillidega;
- 5) kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- 6) seostab muusikapala selle autoritega.

Muusikaline kirjaoskus

Rütmifiguurid: astmetel SO, MI, RA, (JO) põhinevad mudelid.

Alljärgnevate oskussõnade tähenduste tundmaõppimine:

- a) meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana;
- b) koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor;
- c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng;
- d) rütm, heli, tempo, rõõmus/kurb, vaikselt/valjult, piano, forte.

Õppekäigud

Ühised kontserdikülstused, ka virtuaalselt.

Kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suulisel või muul looval viisil. Arvamust väljendades muusikalise oskussõnavara

kasutamine.

Õpilane:

1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;

2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Lõiming

Eesti keel: Õigekiri, silbitamine, teksti tähenduse mõistmine, hääldamine, diktsioon, laulutekstide autorid. Muinasjutt, liisusalmid, regivärss. Oskussõnade kasutamine muusikas, sõnavara rikastamine.

Matemaatika: Arvud, helipikkused, helikõrgused, taktimõõt, laulu vorm, võrdlus, liitmine, lahutamine, loendamine, loogika, mälu.

Kehaline kasvatus – tantsuline liikumine, laulmise tunnis õpitud Eesti traditsioonilised laulumängude kasutamine. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule. Õige kehahoid ja keha tunnetamine laulmisel, hingamine, koordinatsioon, muusikale liikumise kujundamine.

Võõrkeel – erinevate laulude ja salmide õppimine, sobiva meloodia otsimine lugemispalade juurde; Inglise traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud; lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud.

Kunst ja tööõpetus - Lihtsate rütmipillide valmistamine (rütmimunad, papptrumm, kõlakõrred, topsitrumm), rütmikaardid. Kunstitööle sobiva muusikalise pala leidmine. Muusikat iseloomustava kunstitöö loomine.

Loodus – helide eristamine looduses, loodushelide ja muusika seoste loomine.

3. KLASS

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu ja õpitulemused, lõiming

Laulmine

Aktiivse, ent loomuliku häälega laulma õpetamine, laulude omandamine kuulmise, rütmipildi ja õpitavate astmete abil, teksti selgitamine ja mõistmine. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti, vene ja teiste rahvaste laule. Lauldakse erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule

õpetaja valikul. Laudakse peast kooliastme ühislause.

“Eesti hümn”(F .Pacius), “Kevadpidu” (Elagu kõik...), “Kevadel” (Juba linnukesed...).

Õpilane:

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 2) mõistab ja väljendab laudes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 4) laulab eesti ja teiste rahvaste rahvalaule;
- 5) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid eesti, vene ja inglise keeles;
- 6) laulab peast kooliastme ühislause.

Pillimäng

Kasutatakse keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des. Väljendatakse pillimängus muusika sisu ja meeleolu. Seoses pillimänguga õpitakse tundma viiulivõtit, tähtnimesid ja nende asukohta noodijoonestikul.

Õpilane:

- 1) kasutab keha, rütmi ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des;
- 2) on omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides;
- 3) väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

Omalooming

Luuakse lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Kaustatakse lihtsates kaasmängudes astmemudeleid. Luuakse lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne. Kasutatakse loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks. Improvisatsioonid.

Õpilane:

- 1) loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha, rütmi ja plaatpillidel;
- 2) kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- 3) loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;

4) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Tutvutakse karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus). Kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara. Väljendatakse muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega. Seostatakse muusikapala selle autoritega. Tutvutakse kuuldeliselt ja visuaalselt eesti ja teiste rahvaste rahvalaulu ja rahvapillidega.

Õpilane:

- 1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- 2) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- 3) on tutvunud eesti, vene ja teiste rahvaste (st lähtuvalt õpilaste etnilisest taustast) rahvalaulu ja rahvapillidega;
- 4) kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- 5) seostab muusikapala selle autoritega

Muusikaline kirjaoskus

Helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutamine muusikalistes tegevustes. Allolevate oskussõnade tähenduse õppimine/kordamine ja praktikas kasutamine:

- a) meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana
- b) koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor
- c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng
- d) rütm, meloodia, tempo, kõlavärv (tämber), vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat e) märkide latern, segno, volt, tutvustamine laulurepertuaariga

Õpilane:

- 1) mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;
- 2) tunneb rütmisilpe TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TIRI-TIRI, TAI-RI, veerandpaus, tunneb noodipildi ja kuulamise järgi 2- ja 3-osalist taktimõõtu;
- 3) mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- 4) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
- 5) mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes;
- 6) õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida;
- 7) mõistab õpitud oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas.

Õppekäigud

Kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suulisel või muul looval viisil. Arvamust väljendades muusikalise oskussõnavara kasutamine.

Õpilane:

- 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Lõiming

Eesti keel: Õigekiri, silbitamine, teksti tähenduse mõistmine, hääldamine, diktsioon, laulutekstide autorid. Muinasjutt, liisusalmid, regivärss. Oskussõnade kasutamine muusikas, sõnavara rikastamine.

Matemaatika: Arvud, helipikkused, helikõrgused, taktimõõt, laulu vorm, võrdlus, liitmine, lahutamine, loendamine, loogika, mälu.

Kehaline kasvatus – tantsuline liikumine, laulmise tunnis õpitud Eesti traditsioonilised laulumängude kasutamine. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule. Õige kehahoid ja keha tunnetamine laulmisel, hingamine, koordinatsioon, muusikale liikumise kujundamine.

Võõrkeel – erinevate laulude ja salmide õppimine, sobiva meloodia otsimine lugemispalade juurde; Inglise traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud;

lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud.

Kunst ja tööõpetus - Lihtsate rütmipillide valmistamine (rütmimunad, papptrumm, kõlakõrred, topsitrumm), rütmikaardid. Kunstitööle sobiva muusikalise pala leidmine.

Muusikat iseloomustava kunstitöö loomine.

Loodus – helide eristamine looduses, loodushelide ja muusika seoste loomine.